

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura NIK w Katowicach

LKA.410.1.1.2025

Pan
Marek Wójcik
Wojewoda Śląski
Śląski Urząd Wojewódzki
ul. Jagiellońska 25
40-032 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.105.2025
Komisji Rozstrzygającej w Najwyższej Izbie Kontroli z dnia 3 czerwca 2025 r.

P/25/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 85/24 – województwo śląskie

Jednostka
kontrolowana

Kierownik jednostki
kontrolowanej
Zakres przedmiotowy
kontroli

I. Dane identyfikacyjne

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach¹ ul. Jagiellońska 25, 40-032 Katowice

Marek Wójcik, Wojewoda Śląski, od 20 grudnia 2023 r.

1. Analiza porównawcza dochodów budżetowych
2. Realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich
3. Prawdliwość i rzetelność sprawozdań

Okres objęty
kontrolą

Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024. W przypadku konieczności porównania niektórych danych z danymi za lata 2021-2023 okres kontroli obejmuje również te lata.

Podstawa prawna
podjęcia kontroli

art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura NIK w Katowicach

Kontrolerzy

1. Karolina Cichy, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKA/9/2025 z 7 stycznia 2025 r.
2. Magdalena Kisiołek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/10/2025 z 7 stycznia 2025 r.
3. Katarzyna Miszczak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/22/2025 z 20 stycznia 2025 r.
4. Joanna Adamczyk, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/31/2025 z 31 stycznia 2025 r.
5. Marta Florczykiewicz-Cymara, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKA/46/2025 z 5 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 1-10)

¹ Dalej: Urząd.

² Dz.U. z 2022 r. poz. 623. Dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2024 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części budżetowej 85/24 – województwo śląskie oraz ocena wykonania planów finansowych jednostek finansowanych w ramach tej części budżetu państwa.

Ocenie podlegały w szczególności:

- realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym rzeczowe efekty uzyskane w wyniku realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzenie wybranych sprawozdań budżetowych oraz w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości sporządzania sprawozdań,
- nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³, w tym:
 - a) nadzór nad wykonaniem planów finansowych podległych jednostek,
 - b) nadzór nad wykorzystaniem i rozliczeniem dotacji wypłaconych z budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie.

Ponadto przeprowadzono analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych:

- analizy wykonania planu dochodów budżetowych;
- analizy porównawczej zrealizowanych dochodów budżetowych z planem i wykonaniem roku ubiegłego;
- analizy realizacji wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich, w tym efektów uzyskanych w wyniku wydatkowania środków;
- kontroli prawidłowości przeniesień planowanych wydatków dokonywanych w części 85/24 – województwo śląskie w trakcie roku budżetowego;
- kontroli prawidłowości wprowadzonych zmian w planie finansowym dysponenta w wyniku zwiększeń dokonanych środkami z rezerw celowych;
- kontroli prawidłowości dokonanych blokad;
- kontrola przestrzegania ustalonych dla części 85/24 – województwo śląskie limitów wydatków, w tym – limitów środków na wynagrodzenia;
- kontroli wykorzystania środków otrzymanych z rezerw budżetowych;
- szczegółowej analizy wybranej próby wydatków bieżących i inwestycyjnych dysponenta III stopnia;

³ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530, ze zm. Dalej: ustawa o finansach publicznych.

- szczegółowej analizy wydatków ponoszonych na działania promocyjne i reklamowe oraz usługi doradcze i eksperckie;
- kontroli prawidłowości udzielania i realizacji wybranych zamówień publicznych;
- analizy przyznania, wykorzystania i rozliczenia wybranych dotacji;
- analizy stanu zobowiązań;
- analizy prawidłowości sporządzenia wybranych sprawozdań;
- analizy stosowanych przez dysponenta procedur kontroli zarządczej dotyczących sporządzania sprawozdań;
- analizy stosowanych przez dysponenta instrumentów nadzoru nad wykonaniem budżetu państwa i budżetu środków europejskich przez podległe jednostki finansowane w ramach części 85/24 – województwo śląskie.

Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. *Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej kontrolowanej działalności.*

Do oceny wykonania budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie wykorzystano również wyniki kontroli wykonania planu finansowego na 2024 r. Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach oraz wykorzystania przez Urząd Miasta w Siemianowicach Śląskich i Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim dotacji celowej na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego.

III. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zbadane wydatki Wojewody Śląskiego⁵ (dysponenta części 85/24 – województwo śląskie) z tytułu dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego⁶ w łącznej kwocie 349 973,0 tys. zł (7,2% wydatków w części 85/24 – województwo śląskie) zostały poniesione w 2024 r. z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych. Monitorowano wykorzystanie przez j.s.t. zbadanych dotacji i podejmowano odpowiednie do wyników tego monitoringu działania. Ponadto w sytuacji, gdy Marszałek Województwa Śląskiego⁷ nie dopełnił obowiązku zwrotu dotacji pobranej w 2023 r. na ten cel w nadmiernej – o 70,6 tys. zł – wysokości, nie wezwano go do zwrotu, ani nie wydano decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, pomimo że dysponenta części zobowiązywał do tego art. 169 ust. 6 ustawy o finansach publicznych. Z kolei w przypadku dotacji na dofinansowanie zadań własnych powiatów w zakresie pokrycia kosztów utrzymania mieszkańców domów pomocy społecznej przyjętych lub skierowanych przed 1 stycznia 2004 r., średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa obliczano niezgodnie z art. 87 ust. 7 ustawy z dnia 13 listopada 2003 r.

⁴ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Wojewoda.

⁶ Dalej: j.s.t.

⁷ Dalej: Marszałek.

o dochodach jednostek samorządu terytorialnego⁸. Przy zastosowanym przez NIK comiesięcznym wyliczeniu ww. średniej oznaczało to zaniżenie dotacji o 16 806,6 tys. zł.

Zbadane wydatki Urzędu (dysponenta III stopnia) w łącznej kwocie 9 838,7 tys. zł, z tego 9 685,9 tys. zł (3,7%) wydatków budżetu państwa i 152,8 tys. zł (33,0%) wydatków budżetu środków europejskich⁹, zostały poniesione w 2024 r. z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi, określonych w ustawie o finansach publicznych. Odnośnie do pozostałych zbadanych wydatków w kwocie 55,6 tys. zł (0,02% wydatków Urzędu), poniesionych w ramach zamówienia publicznego pn. *Bieżąca konserwacja korytarzy II piętra i strefy wejścia w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25* na czyszczenie starych powłok malarskich i rdzy znajdujących się na powierzchni grzejników żeliwnych stwierdzono, że pomimo wadliwego wykonania prac, dokonano ich odbiorów bez uwag i nie obniżono wykonawcy wynagrodzenia, w sytuacji, gdy postanowienia umowy uprawniały Urząd do takiego obniżenia.

W wyniku badania czterech wybranych zamówień publicznych o łącznej wartości 1 353,8 tys. zł brutto, w związku z którymi w 2024 r. Urząd (dysponent III stopnia) poniósł wydatki w łącznej kwocie 1 187,7 tys. zł (0,4% wydatków Urzędu), ustalono, że dwa z nich udzielono prawidłowo wybranym wykonawcom, a ich realizacja (pod względem przedmiotu zamówienia, terminu wykonania i wynagrodzenia zapłaconego wykonawcom) była zgodna z postanowieniami zawartych umów. Przedmiotem jednego z tych zamówień była dostawa artykułów spożywczych, w tym produktów, z których przygotowywano posiłki na spotkania i uroczystości odbywające się w Urzędzie, pomimo braku wymaganego zatwierdzenia kuchni w budynku Urzędu do prowadzenia działalności w tym zakresie oraz braku wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej (stosowną decyzję uzyskano w toku niniejszej kontroli NIK). W przypadku zamówienia pn. *Bieżąca konserwacja korytarzy II piętra i strefy wejścia w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25* o wartości brutto 837,0 tys. zł stwierdzono (oprócz ww. nieprawidłowości dotyczącej odbioru prac), że: opisując przedmiot zamówienia podano nieprawidłową liczbę grzejników podlegających konserwacji, wybrano ofertę wykonawcy, który nie wykazał spełniania warunków udziału w postępowaniu, a także zaakceptowano przedłożone umowy o podwykonawstwo oraz projekty tych umów, pomimo że wskazywały one na nieprzestrzeganie przez wykonawcę zakazu powierzenia całości zamówienia podwykonawcom.

Środki przyznane z objętych badaniem pięciu rezerw celowych w łącznej kwocie 165 266,6 tys. zł (12,0% zwiększenia planu z rezerw celowych) wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem (wykorzystanie poszczególnych rezerw wynosiło od 69,6% do 98,8%). W przypadku jednej rezerwy celowej ustalono, że, w sytuacji stwierdzenia nadmiaru w kwocie 4 341,4 tys. zł środków przeznaczonych na dotację dla Marszałka na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentyistów, nie podjęto działań w celu skorygowania decyzji Ministra Finansów przyznającej środki na ten cel, a decyzję o blokowaniu planowanych wydatków (w ww. kwocie) wydano ze zwłoką. Zwłokę stwierdzono także w blokowaniu części (w kwocie 3 854,8 tys. zł) wydatków planowanych na zadania bieżące

⁸ Dz.U. z 2024 r. poz. 356, ze zm. Dalej: ustawa o dochodach j.s.t.

⁹ Dalej: BSE.

Wojewódzkiego Zespołu do spraw Orzekania o Niepełnosprawności¹⁰. Powyższe nie spełniało, zdaniem NIK, kryterium rzetelności działania (ww. nieprawidłowości dotyczyły dwóch z sześciu zbadanych decyzji o blokowaniu planowanych wydatków).

Stosownie do art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, Wojewoda sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem wydatków w części 85/24 – województwo śląskie. Sprawowany nadzór nie zapobiegł jednak wystąpieniu ww. nieprawidłowości, zwłaszcza w obszarze zamówień publicznych i dotacji na dofinansowanie zadań własnych powiatów w zakresie pokrycia kosztów utrzymania mieszkańców domów pomocy społecznej przyjętych lub skierowanych przed 1 stycznia 2004 r.

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę łączne i jednostkowe (dysponenta III stopnia) roczne sprawozdania budżetowe za 2024 r.¹¹ oraz sprawozdania za IV kwartał 2024 r.¹² Zostały one sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz terminowo przekazane do odbiorców. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W ewidencji tej, a w konsekwencji również w sprawozdaniach z wykonania planu wydatków budżetu państwa Rb-28 (jednostkowym i łącznym), ujęto jednak w niewłaściwym paragrafie klasyfikacji budżetowej (§ 6050 zamiast § 6580) zadanie inwestycyjne, na realizację którego w 2024 r. wydatkowano 814,9 tys. zł (0,31% wydatków dysponenta III stopnia i 0,02% wydatków dysponenta części). W pozostałym zakresie objęte badaniem sprawozdania sporządzono prawidłowo pod względem merytorycznym. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹³ kontrolowanej działalności

OBSZAR
Opis stanu
faktycznego

1. Dochody budżetowe

W ustawie budżetowej na rok 2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.¹⁴ dochody budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie zostały zaplanowane w wysokości 365 566,0 tys. zł. Zrealizowane i przekazane na rachunek budżetu państwa dochody wyniosły 430 138,0 tys. zł, stanowiąc 117,7% planu oraz 109,1% dochodów wykonanych w 2023 r. (394 401,7 tys. zł).

Największy udział w zrealizowanych dochodach (łącznie 97,2%) miały wpływy uzyskane w działach:

¹⁰ Dalej: WZON.

¹¹ Rb-23, Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy, Rb-28 Programy WPR (nie dotyczy dysponenta III stopnia), Rb-28 UE, Rb-BZ1.

¹² Rb-70, Rb-Z.

¹³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁴ Dz. U. poz. 122, ze zm. Dalej: ustawa budżetowa.

- 700 *Gospodarka mieszkaniowa* – 279 101,3 tys. zł, tj. 64,9% dochodów ogółem (w głównej mierze wpływy związane z realizacją zadań zleconych j.s.t. dotyczące gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa¹⁵);
- 855 *Rodzina* – 75 528,9 tys. zł, tj. 17,6% dochodów ogółem (przede wszystkim wpływy związane z realizacją zadań zleconych j.s.t. dotyczące świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego),
- 750 *Administracja publiczna* – 33 984,5 tys. zł, tj. 7,9% dochodów ogółem (głównie wpływy Urzędu z tytułu opłat paszportowych i opłat za zezwolenia na pracę dla cudzoziemców);
- 851 *Ochrona zdrowia* – 18 568,6 tys. zł, tj. 4,3% dochodów ogółem (głównie wpływy z opłat i usług jednostek Państwowej Inspekcji Sanitarnej, w tym za przeprowadzanie badań laboratoryjnych);
- 010 *Rolnictwo i łowiectwo* – 10 599,9 tys. zł, tj. 2,5% dochodów ogółem (przede wszystkim wpływy z opłat za badania laboratoryjne i inne czynności wykonywane przez powiatowe inspektoraty weterynarii, w celu zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych).

Do uzyskania w 2024 r. dochodów wyższych w stosunku do dochodów zaplanowanych oraz dochodów zrealizowanych w roku poprzednim w największym stopniu przyczyniły się większe wpływy z tytułu: zwrotu dotacji pobranych w nadmiernej wysokości (świadczenie wychowawcze, przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, program „Senior+), opłat za użytkowanie wieczyste, zbycia nieruchomości Skarbu Państwa oraz przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, wpłat przekazywanych przez komorników sądowych kwot wyegzekwowanych od dłużników alimentacyjnych, wpłat bezpośrednio od dłużników alimentacyjnych w związku ze wzrostem płacy minimalnej, a także większa liczba wydawanych przez j.s.t. decyzji ustalających odszkodowania na rzecz Skarbu Państwa oraz większa liczba prób do badań laboratoryjnych wykonywanych przez powiatowe stacje sanitarno-epidemiologiczne.

Dochody Urzędu (dysponenta III stopnia) zostały zaplanowane na 2024 r. w wysokości 32 055,0 tys. zł. Zrealizowane i przekazane na rachunek budżetu państwa dochody wyniosły 37 250,6 tys. zł, tj. 116,2% kwoty planowanej oraz 113,2% dochodów wykonanych w 2023 r. (32 911,8 tys. zł). Na kwotę zrealizowanych w Urzędzie dochodów składały się przede wszystkim wpływy z tytułu: opłat paszportowych, opłat za zezwolenia na pracę dla cudzoziemców i wydanie im kart pobytu, najmu / dzierżawy składników majątkowych, opłat legalizacyjnych nałożonych przez organy nadzoru budowlanego oraz opłat za złożenie wniosku o wpis do Centralnego Rejestru Osób Uprawnionych do Wykonywania Zawodu Medycznego¹⁶.

(akta kontroli tom I str. 19-26, 32-36, tom III str. 69-71, 326-342)

Do uzyskania w 2024 r. dochodów wyższych w porównaniu do planu i wykonania roku ubiegłego przyczyniło się wprowadzenie nowej opłaty za złożenie wniosku o wpis do ww. rejestru, a także wyższe wpływy z tytułu opłat paszportowych

¹⁵ Wpływy z rocznych opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa, odpłatnego nabycia prawa własności nieruchomości Skarbu Państwa, najmu i dzierżawy nieruchomości Skarbu Państwa oraz innych umów o podobnym charakterze.

¹⁶ Nowy rodzaj dochodu budżetu państwa. Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 17 sierpnia 2023 r. o niektórych zawodach medycznych (Dz.U. poz. 1972, ze zm.), która weszła w życie 26 marca 2024 r., złożenie wniosku o wpis do rejestru podlega opłacie w wysokości 100 zł.

(z uwagi na wzrost liczby osób ubiegających się o wydanie dokumentów paszportowych), opłat za wydanie kart pobytu (spowodowane wzrostem stawki opłaty¹⁷ i wydaniem większej liczby kart pobytu rok do roku) oraz opłat legalizacyjnych.

(akta kontroli tom I str. 43-45)

Na koniec 2024 r. należności pozostałe do zapłaty w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 2 383 986,2 tys. zł, w tym 2 277 897,2 tys. zł (95,5%) stanowiły zaległości netto¹⁸. Największe kwoty zaległości netto wystąpiły w działach: 855 *Rodzina* (1 966 119,6 tys. zł, tj. 86,3% zaległości netto), 700 *Gospodarka mieszkaniowa* (204 720,4 tys. zł, tj. 9,0% zaległości netto), 900 *Gospodarka komunalna i ochrona środowiska* (63 472,2 tys. zł, tj. 2,8% zaległości netto). W porównaniu do stanu na koniec roku poprzedniego należności pozostałe do zapłaty wzrosły o 207 886,4 tys. zł (9,6%), a zaległości netto – o 190 313,9 tys. zł (9,1%). Wzrost zaległości netto wynikał głównie z niskiej skuteczności egzekucji prowadzonych przez komorników wobec dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wobec dłużników, którzy nie uregulowali opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowych Skarbu Państwa, a także naliczania odsetek od tych zaległości. Wzrost zaległości netto był związany również z utrzymaniem w mocy przez organ drugiej instancji trzech decyzji Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o nałożeniu na spółkę w upadłości kar pieniężnych w łącznej kwocie 62 225,4 tys. zł za niedopełnienie w terminie obowiązku rozliczenia wielkości emisji.

(akta kontroli tom I str. 27, 67-68, tom III str. 326-342)

Na koniec 2024 r. należności Urzędu (dysponenta III stopnia) pozostałe do zapłaty wyniosły 17 283,4 tys. zł, w tym 16 648,9 tys. zł (96,3%) stanowiły zaległości netto¹⁹. W porównaniu do stanu na koniec roku poprzedniego należności te wzrosły o 616,2 tys. zł (3,7%), a zaległości netto – o 757,2 tys. zł (4,8%). Wzrost zaległości netto był spowodowany przede wszystkim naliczeniem odsetek od zaległości cywilnoprawnej, której egzekucja była bezskuteczna oraz brakiem spłaty opłat legalizacyjnych rozłożonych na raty.

Stwierdzone
nieprawidłowości

(akta kontroli tom I str. 37-40, 46)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli, zgodnie z przyjętymi założeniami, nie dokonywała oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów budżetowych.

¹⁷ Dla wniosków cudzoziemców złożonych do 28 lipca 2022 r. opłata za wydanie karty pobytu wynosiła 50 zł lub 25 zł, a dla wniosków złożonych po tym dniu – 100 zł lub 50 zł. W 2023 r. w głównej mierze procedowane były wnioski, które wpłynęły przed 28 lipca 2022 r., natomiast w 2024 r. – wnioski, które wpłynęły po tym dniu.

¹⁸ Należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą być egzekwowane. Dane według łącznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za 2024 r. z dnia 27 lutego 2025 r.

¹⁹ Dane według jednostkowego sprawozdania Urzędu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych za 2024 r. z dnia 19 marca 2025 r.

2. Wydatki

2.1 Wydatki budżetu państwa

2.1.1. W ustawie budżetowej wydatki budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie zostały zaplanowane w wysokości 3 683 482,0 tys. zł. W trakcie 2024 r. wydano 247 decyzji zmieniających zaplanowaną kwotę, które *per saldo* zwiększyły plan wydatków o 1 377 726,0 tys. zł (37,4%) do kwoty 5 061 208,0 tys. zł. Na kwotę 1 377 726,0 tys. zł składały się wynikające z decyzji Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na 2024 r. zwiększenia *per saldo* z rezerw celowych w łącznej kwocie 1 378 085,4 tys. zł²⁰, zwiększenie z części 42 – Sprawy wewnętrzne w kwocie 20,0 tys. zł oraz zmniejszenie w kwocie 379,4 tys. zł (przesunięcie do części 29 – Obrona narodowa).

Wydatki Urzędu (dysponenta III stopnia) na 2024 r. zostały zaplanowane w wysokości 286 787,0 tys. zł. Wydawane w trakcie roku decyzje zmniejszyły *per saldo* zaplanowaną kwotę wydatków o 5 070,0 tys. zł (1,8%) do kwoty 281 717,0 tys. zł. Na kwotę 5 070,0 tys. zł składały się wynikające z decyzji Ministra Finansów w sprawie zmian w budżecie państwa na 2024 r. zwiększenia *per saldo* z rezerw celowych w łącznej kwocie 1 794,9 tys. zł i rezerwy Wojewody w łącznej kwocie 1 976,4 tys. zł oraz zmniejszenia w łącznej kwocie 8 841,3 tys. zł.

W 2024 r. wydatki budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 4 890 898,7 tys. zł, tj. 96,6% planu po zmianach i 121,5% wydatków roku poprzedniego (4 024 465,8 tys. zł), w tym 1 263 972,2 tys. zł (25,8%) sfinansowano z rezerw celowych. Wzrost wydatków w porównaniu do roku poprzedniego był spowodowany w głównej mierze: podwyżką wynagrodzeń dla pracowników Urzędu i jednostek administracji zespolonej, zwiększeniem dotacji dla przedszkoli, przedszkoli specjalnych i oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych²¹, podwyższeniem wysokości maksymalnego zasiłku stałego²², przyznaniem dodatku motywacyjnego dla pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej²³, realizacją przez WZON nowego zadania, tj. wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia na wnioski osób z niepełnosprawnością²⁴, rozpoczęciem prac poscaleniowych w ramach zagospodarowania poscaleniowego²⁵.

²⁰ Na podstawie art. 154 ustawy o finansach publicznych. Największe zmiany dotyczyły środków na realizację przez j.s.t. zadań w zakresie świadczeń rodzinnych, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłku dla opiekuna, na realizację przepisów o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (zwiększenie o 169 685,0 tys. zł z rezerwy celowej poz. 34 *Środki na realizację ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów oraz na opłacenie składki emerytalnej i rentowej z ubezpieczenia społecznego, a także na opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne i zasiłki dla opiekunów i na realizację art. 10 ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" oraz na realizację zadań z zakresu ustawy o świadczeniu wspierającym*) oraz środków na realizację przez j.s.t. zadań w zakresie wychowania przedszkolnego (zwiększenie o 456 925,1 tys. zł z rezerwy celowej poz. 52 *Zwiększenie dostępności wychowania przedszkolnego*).

²¹ Wzrost rocznej kwoty przypadającej na jedno dziecko tj. z 1 607,35 zł w 2023 r. do 3 968,81 zł w 2024 r. (o 146,9%).

²² W 2023 r. maksymalna wysokość zasiłku stałego wynosiła 719,00 zł, a w 2024 r. wzrosła do 1 000,00 zł.

²³ Uchwała nr 62 Rady Ministrów z 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027”.

²⁴ Art. 39 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz.U. poz. 1429, ze zm.). Dalej: ustawa o świadczeniu wspierającym.

²⁵ O którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 9 ustawy z 26 marca 1982 r. o scalaniu i wymianie gruntów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1197).

W strukturze zrealizowanych wydatków w układzie przedmiotowym największy udział (96,2%) miały wydatki poniesione na: wsparcie rodziny – 1 828 067,6 tys. zł (37,4%), pomoc społeczną – 651 242,9 tys. zł (13,3%), oświatę i wychowanie – 560 761,6 tys. zł (11,5%), bezpieczeństwo publiczne i ochronę przeciwpożarową – 551 081,0 tys. zł (11,3%), ochronę zdrowia – 456 983,9 tys. zł (9,3%), , administrację publiczną – 276 495,6 tys. zł (5,7%), rolnictwo i łowiectwo – 224 391,7 tys. zł (4,6%), transport i łączność – 81 119,2 tys. zł (1,7%) i działalność usługową – 69 223,6 tys. zł (1,4%).

W strukturze zrealizowanych wydatków w układzie podmiotowym największy udział miały dotacje dla j.s.t. i innych jednostek sektora finansów publicznych oraz jednostek spoza tego sektora (m.in. fundacji, stowarzyszeń), które wyniosły 4 040 531,5 tys. zł²⁶ (82,6%). Wydatki jednostek administracji zespolonej i Urzędu (dysponenta III stopnia) wyniosły 849 792,0 tys. zł (17,4%)²⁷.

Wydatki Urzędu (dysponenta III stopnia) wyniosły 264 396,3 tys. zł, tj. 5,4% wydatków w części 85/24 – województwo śląskie, 93,9% planu po zmianach i 116,6% wydatków tej jednostki poniesionych w roku poprzednim (226 741,4 tys. zł). Na wzrost wydatków w porównaniu do roku poprzedniego wpłynęło przede wszystkim zwiększenie wynagrodzeń pracowników Urzędu wraz z pochodnymi oraz zwiększenie zatrudnienia w grupie pracowników realizujących zadania w WZON.

(akta kontroli tom I str. 83-105, 110-115, 120-141, 147-172, tom III str. 138-149, 406-444, tom V str. 24-28, 167-175)

2.1.2. W wyniku badania 35 decyzji zwiększających *per saldo* plan wydatków środkami z rezerw celowych na łączną kwotę 165 266,6 tys. zł (12,0% zwiększenia planu z rezerw celowych), z tego:

- jedna decyzja na kwotę 77 840,6 tys. zł z rezerwy celowej poz. 10 *Środki na realizację umów zawartych przez Ministra Klimatu i Środowiska w związku z poleceniem Prezesa Rady Ministrów;*
- sześć decyzji na łączną kwotę 41 532,8 tys. zł z rezerwy celowej poz. 74 *Środki na zadania w obszarze zdrowia;*
- 15 decyzji na łączną kwotę 35 702,1 tys. zł z rezerwy celowej poz. 77 *Rezerwa na przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i usuwanie ich skutków;*
- siedem decyzji na łączną kwotę 9 506,0 tys. zł z rezerwy celowej poz. 78 *Rezerwa na przeciwdziałanie klęskom żywiołowym i usuwanie ich skutków;*
- sześć decyzji na łączną kwotę 685,1 tys. zł z rezerwy celowej poz. 8 *Rezerwa na realizację projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE oraz ze środków pomocy bezzwrotnej, rozliczenia programów i projektów finansowanych z udziałem tych środków, a także rozliczenia z budżetem ogólnym Unii Europejskiej;*

ustalono, że wnioski o środki wynikały z faktycznych potrzeb i były celowe. Po otrzymaniu decyzji wprowadzono zmiany w planie, a przyznane środki wykorzystano w kwocie 150 803,4 tys. zł, tj. 91,2%, zgodnie z przeznaczeniem wskazanym w tych decyzjach.

²⁶ W tym dotacje na inwestycje i zakupy inwestycyjne, z wyłączeniem wydatków sklasyfikowanych w § 268 *Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych*.

²⁷ Przedstawione wyżej dane dotyczące wykonanych w 2024 r. wydatków w części 85/24 – województwo śląskie podano według łącznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2024 r. z dnia 27 lutego 2025 r.

W największym stopniu wykorzystano środki z rezerwy celowej poz. 77 (98,8%), a w najmniejszym – z rezerwy celowej poz. 8 (69,6%). Wykorzystanie środków z pozostałych objętych badaniem rezerw celowych kształtowało się w przedziale od 86,9% do 90,8%.

Niepełne wykorzystanie środków z rezerwy celowej poz. 8 dotyczyło wydatków na realizację projektu pn. *Śląskie dla cudzoziemców*²⁸ w ramach Polskiego Programu Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027 oraz wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi pracowników Urzędu zaangażowanych w realizację tego projektu. Do niepełnego wykorzystania środków przyczyniły się mniejsze niż pierwotnie szacowano wydatki na zakup materiałów promujących projekt, absencje chorobowe pracowników, czasowe wakaty i niższe niż przewidywano do wypłaty kwoty dodatków stażowych.

Wykorzystanie w niepełnej wysokości środków z rezerwy celowej poz. 10, przeznaczonych na dotację dla gmin na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego oraz kosztów obsługi tego zadania, było spowodowane m.in.: mniejszą liczbą wniosków o wypłatę bonu energetycznego niż przewidywały gminy w przekazanych Urzędowi zapotrzebowaniach na środki, dużą liczbą decyzji odmownych wypłaty tego bonu z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego, a także nieuzupełnianiem przez wnioskodawców w terminie braków formalnych wniosków bądź ich wycofaniem.

Niepełne wykorzystanie środków z rezerwy celowej poz. 74 dotyczyło środków przeznaczonych na: dotację dla Marszałka na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów, dotację dla gmin na sfinansowanie kosztów wydawania decyzji w sprawie świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni spełniających kryterium dochodowe²⁹ oraz zwiększenie wydatków bieżących na zakup licencji Microsoft Office dla wojewódzkiej i powiatowych stacji sanitarno-epidemiologicznych. Do niepełnego wykorzystania środków przyczyniły się: absencje lekarzy stażystów (długotrwałe zwolnienia lekarskie, urlopy macierzyńskie, urlopy bezpłatne), konieczność zabezpieczenia przez Marszałka trudnych do oszacowania środków dla lekarzy stażystów z indywidualnymi terminami rozpoczęcia stażu, skierowanych w ciągu roku przez Ministerstwo Zdrowia i stażystów powracających po przerwie w celu kontynuacji stażu oraz wypłaty średniej urlopowej i ekwiwalentów za niewykorzystany urlop; wydanie przez gminy mniejszej niż przewidywano liczby decyzji w sprawach świadczeniobiorców innych niż ubezpieczeni; uzyskaniem korzystniejszej niż przewidywano oferty sprzedaży licencji Microsoft Office. Pomimo powzięcia w odpowiednim czasie informacji, że środki pochodzące z rezerwy celowej poz. 74 (z przeznaczeniem na uzupełnienie dotacji celowej dla Marszałka na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów), nie zostaną wykorzystane w całości, nie podjęto działań w celu skorygowania decyzji przyznającej te środki, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 1). W związku z powyższym NIK uznała, że nie wykorzystano uwagi sformułowanej w wystąpieniu pokontrolnym LKA.410.1.2.2024 z dnia 15 kwietnia 2024 r., skierowanym do Wojewody w wyniku kontroli P/24/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/24 – województwo śląskie*, dotyczącej podejmowania

²⁸ Nr FAMI.02.01-IZ.00-0002/24.

²⁹ Art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r., poz.146 ze zm.).

działań w celu skorygowania decyzji Ministra Finansów przyznającej środki z rezerwy celowej, w sytuacji stwierdzenia nadmiaru tych środków.

Niepełne wykorzystanie środków z rezerwy celowej poz. 78 dotyczyło środków przeznaczonych na dotacje dla gmin na wypłatę zasiłków celowych dla rodzin i osób poszkodowanych w wyniku powodzi we wrześniu 2024 r. i było spowodowane niższym niż pierwotnie szacowano zapotrzebowaniem na to zadanie.

(akta kontroli tom IV str. 5-18, 101-785)

W 2024 r. plan wydatków dysponenta części 85/24 – województwo śląskie nie został zwiększony środkami z rezerwy ogólnej budżetu państwa. Prezes Rady Ministrów nie występował do Wojewody, w trybie określonym w § 1a rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie dysponowania rezerwą ogólną budżetu państwa³⁰, o złożenie wniosku o przyznanie środków z rezerwy ogólnej.

(akta kontroli tom V str. 5-18, tom VI str. 23-27)

2.1.3. W 2024 r. Wojewoda wydał 87 decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetu państwa w części 85/24 – województwo śląskie na łączną kwotę 54 237,2 tys. zł (1,1 % planu po zmianach). I tak:

- 46 decyzji na łączną kwotę 20 847,7 tys. zł (38,4% zablokowanych wydatków) dotyczyło środków pochodzących z rezerw celowych;
- 48 decyzji na łączną kwotę 35 794,4 tys. zł (66,0% zablokowanych wydatków) dotyczyło wydatków na dotacje dla j.s.t.;
- jedną decyzję na kwotę 13,4 tys. zł (poniżej 0,1% zablokowanych wydatków) wydano w maju, jedną decyzję na kwotę 7 000,0 tys. zł (12,9%) – we wrześniu, 25 decyzji na łączną kwotę 12 064,8 tys. zł (22,2%) – w listopadzie i 60 decyzji na łączną kwotę 35 159,0 tys. zł (64,8%) – w grudniu;
- 82 decyzje na łączną kwotę 48 504,5 tys. zł (89,4% zablokowanych wydatków) wydano na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych (nadmiar posiadanych środków), w tym 23 na łączną kwotę 15 740,7 tys. zł (32,5% wydatków zablokowanych na ww. podstawie) dotyczyły środków (objętych nadzorem Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej Urzędu) przeznaczonych na realizację zadań w zakresie pomocy społecznej i wsparcia rodziny, 12 na łączną kwotę 12 247,8 tys. zł (25,3%) dotyczyło środków przeznaczonych (w ramach planu finansowego Urzędu) na wydatki bieżące i majątkowe, dwie na łączną kwotę 7 522,5 tys. zł (15,5%) dotyczyły środków przeznaczonych (w ramach planu finansowego Kuratorium Oświaty w Katowicach) na finansowanie wydatków związanych z zatrudnianiem nauczycieli w celu realizacji zadań doradcy metodycznego;
- pięć decyzji na łączną kwotę 5 732,6 tys. zł (10,6% zablokowanych wydatków) wydano na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych (opóźnienie w realizacji zadań), z tego dwie na kwotę 90,8 tys. zł (1,6% wydatków zablokowanych na ww. podstawie) dotyczyły środków przeznaczonych (w ramach planu finansowego Urzędu) na zakup agregatu prądotwórczego i usługę nadzoru inwestorskiego nad zadaniem pn. *Dobudowa dźwigu osobowo-towarowego zewnętrznego w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Częstochowie* oraz trzy na łączną kwotę

³⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 473.

5 641,9 tys. zł (98,4%) dotyczyły środków przeznaczonych na realizację przez beneficjentów zadań w ramach operacji typu „Scalanie gruntów” (poddziałanie *Wsparcie na inwestycje związane z rozwojem, modernizacją i dostosowaniem rolnictwa i leśnictwa* objęte Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020). Blokowanie planowanych wydatków było spowodowane: brakiem możliwości realizacji przez wykonawcę do końca 2024 r. dostawy agregatu prądotwórczego i nieprzedstawieniem przez inspektora nadzoru końcowego rozliczenia kosztów nadzoru inwestorskiego, w związku z niezakończeniem prac objętych nadzorem (dotyczy wydatków majątkowych Urzędu) oraz opóźnieniami w ogłaszaniu i rozstrzyganiu przetargów na wykonanie prac poscaleniowych, koniecznością dokonania zmian w harmonogramach wykonania prac, nieuzyskaniem przez wykonawców wymaganych pozwoleń i uzgodnień, wystąpieniem potrzeby modyfikacji przedmiotu zamówienia (dotyczy zadań realizowanych przez beneficjentów w ramach operacji typu „Scalanie gruntów”).

Ponadto Wojewoda wydał cztery decyzje o blokowaniu planowanych wydatków BŚE, co przedstawiono w pkt 2.2. *Wydatki budżetu środków europejskich*.

W 2024 r. nie wystąpiły przypadki blokowania wydatków w części 85/24 – województwo śląskie przez Ministra Finansów bądź Radę Ministrów, ani przypadki wydawania przez Prezesa Rady Ministrów poleceń Wojewodzie dotyczących wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 lub Fundusz Pomocy.

W wyniku badania, wydanych w listopadzie i grudniu 2024 r., sześciu decyzji Wojewody o blokowaniu planowanych wydatków w łącznej kwocie 16 636,9 tys. zł (30,7% wydatków budżetu państwa zablokowanych w części 85/24 – województwo śląskie), ustalono, że:

- we wszystkich przypadkach blokowanie było skutkiem powzięcia informacji, iż wydatki na zadania będą niższe niż planowano. Blokowanie planowanych wydatków na dotacje było związane z rezygnacją części beneficjentów ostatecznych ze wsparcia bądź przesunięciem na 2025 r. zadań realizowanych w projekcie *pn. Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+* w ramach *Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029* oraz trudnościami z oszacowaniem przez j.s.t. potrzeb w zakresie wysokości środków na wypłatę bonu energetycznego i sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentyistów. Blokowanie planowanych wydatków dysponenta III stopnia było związane z trudnościami w oszacowaniu kosztów realizacji przez WZON nowego zadania (wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia), w tym liczby wniosków o wydanie takiej decyzji składanych przez osoby z niepełnosprawnością;
- cztery decyzje zostały wydane bez zbędnej zwłoki (do 14 dni od powzięcia informacji, że dany wydatek nie będzie realizowany), a dwie nie zostały wydane niezwłocznie, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 1 i 2). W związku z powyższym NIK uznała, że wykorzystano w części uwagę sformułowaną w wystąpieniu pokontrolnym LKA.410.1.2.2024 z dnia 15 kwietnia 2024 r., skierowanym do Wojewody w wyniku kontroli P/24/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/24 – województwo śląskie*, dotyczącą wydawania decyzji o blokowaniu planowanych wydatków niezwłocznie po powzięciu

informacji o zaistnieniu przesłanek określonych w art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych;

- dwie decyzje dotyczyły środków z rezerw celowych w łącznej kwocie 5 091,4 tys. zł (poz. 10 – 750,1 tys. zł, poz. 74 – 4 341,4 tys. zł). W przypadkach tych nie wystąpiono o korektę decyzji Ministra Finansów przyznających środki z rezerw celowych. W przypadku dotyczącym rezerwy celowej poz. 10 powzięcie informacji o nadmiarze środków nastąpiło po terminie określonym w art. 170 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, po którym nie mogą następować zmiany kwot dotacji celowych dla j.s.t., a w przypadku dotyczącym rezerwy celowej poz. 74 informację o nadmiarze środków powzięto wcześniej i możliwa była zmiana planu dotacji dla j.s.t., co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* (pkt 1).

(akta kontroli tom V str. 1-231)

2.1.4. W 2024 r. wydatki na dotacje w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 4 040 531,5 tys. zł³¹ (82,6% wydatków ogółem oraz 96,6% planu po zmianach i 123,2% wydatków na dotacje w roku poprzednim), w tym 95 278,4 tys. zł (2,4%) na inwestycje i zakupy inwestycyjne.

Stosownie do wymogu określonego w art. 122 ust. 4 ustawy o finansach publicznych, Wojewoda podał do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia z dnia 28 lutego 2024 r.³², wykaz jednostek wraz z kwotami przyznanych w 2024 r. dotacji.

(akta kontroli tom III str. 138-149)

Szczegółowym badaniem objęto wydatki na dotacje celowe z budżetu państwa, w łącznej kwocie 349 973,0 tys. zł (7,2% wydatków w części 85/24 – województwo śląskie i 8,9% zrealizowanych wydatków na dotacje), przekazane j.s.t. na:

- a) sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów – w kwocie 89 082,0 tys. zł³³;
- b) sfinansowanie wypłat bonu energetycznego – w kwocie 59 896,3 tys. zł³⁴;
- c) dofinansowanie zadań własnych powiatów w zakresie pokrycia kosztów utrzymania mieszkańców domów pomocy społecznej przyjętych lub skierowanych przed 1 stycznia 2004 r. – w kwocie 75 982,2 tys. zł³⁵;
- d) dofinansowanie wynagrodzeń pracowników domów pomocy społecznej w ramach rządowego Programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników

³¹ Z wyłączeniem wydatków sklasyfikowanych w § 268 *Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych*.

³² Dziennik Urzędowy Województwa Śląskiego z dnia 29 lutego 2024 r. poz. 1654.

³³ Rozdział 85157 *Staż i specjalizacje medyczne* § 2210 *Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami realizowane przez samorząd województwa*.

³⁴ Rozdział 85215 *Dodatki mieszkaniowe* § 2010 *Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami*.

³⁵ Rozdział 85202 *Domy pomocy społecznej* § 2130 *Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu*.

jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027” – w kwocie 38 465,8 tys. zł³⁶;

e) dofinansowanie zadań własnych gmin w zakresie pokrycia kosztów funkcjonowania ośrodków pomocy społecznej w kwocie 47 506,0 tys. zł³⁷;

f) dofinansowanie wynagrodzeń pracowników ośrodków pomocy społecznej w ramach rządowego Programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024-2027” – w kwocie 35 587,1 tys. zł³⁸;

g) dofinansowanie zadania dotyczącego wypłaty dodatku w wysokości 400 zł miesięcznie dla pracowników socjalnych zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy w ośrodkach pomocy społecznej, do których podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy socjalnej lub przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych poza siedzibą jednostki – w kwocie 3 453,6 tys. zł³⁹.

W przypadku dotacji wymienionych w pkt a, c, e, które zostały uwzględnione w ustawie budżetowej, Wojewoda przekazał j.s.t. informacje o kwotach przyjętych w projekcie ustawy budżetowej i w ustawie budżetowej na 2024 r. w terminach określonych odpowiednio w art. 143 ust. 1 i art. 148 ustawy o finansach publicznych. W przypadku pozostałych dotacji środki pochodziły z rezerw celowych, rozdysponowanych w trakcie roku budżetowego. Kwoty dotacji ujęte w planie i przekazane na realizację zadań wynikały ze zweryfikowanych przez pracowników Urzędu kalkulacji potrzeb składanych przez j.s.t. lub z dokonywanych przez nich obliczeń (co odnośnie do dotacji wymienionej w pkt c szczegółowo przedstawiono poniżej). Dotacje zostały przekazane w terminach umożliwiających realizację zadań, z wyjątkiem dotacji wymienionej w pkt b (co szczegółowo przedstawiono poniżej). W trakcie roku monitorowano wykorzystanie dotacji oraz uzyskiwane efekty, dokonując w razie potrzeby stosownych zmian w planie. Zatwierdzenie rozliczeń dotacji w zakresie rzeczowym i finansowym nastąpiło w terminie określonym w art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Niewykorzystane do końca 2024 r. środki dotacji j.s.t. zwróciły w większości przypadków w terminie określonym w art. 168 ust. 1 ustawy o finansach publicznych⁴⁰.

W zakresie wykorzystania objętych badaniem dotacji, w 2024 r. przeprowadzono kontrolę w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego⁴¹ oraz 12 kontroli

³⁶ Rozdział 85202 *Domy pomocy społecznej* § 2030 *Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)* i § 2130 *Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację bieżących zadań własnych powiatu*.

³⁷ Rozdział 85219 *Ośrodki pomocy społecznej* § 2030 *Dotacja celowa przekazana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)*.

³⁸ Jw.

³⁹ Jw.

⁴⁰ Nieterminowe zwroty środków wystąpiły w przypadku: 1) dotacji wymienionej w pkt b w kwocie 2 266,26 zł (Gmina Kłobuck – 2 266,01 zł, Gmina Irządze – 0,25 zł), 2) dotacji wymienionej w pkt f w kwocie 612,0 zł (Gmina Kozy – 514,0 zł, Gmina Rędziny – 98,0 zł), 3) dotacji wymienionej w pkt d w kwocie 18 619,27 zł (Powiat Bielski). Stosownie do art. 168 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, od zwróconych nieterminowo środków zostały naliczone odsetki w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, począwszy od dnia następującego po upływie terminu zwrotu.

⁴¹ Dalej: UM WSL. Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Kontroli. Zakres kontroli obejmował realizację zadania na podstawie art. 15i ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2024 r. poz. 1287, ze zm.) oraz art. 150 ustawy o finansach publicznych. Wojewoda ocenił pozytywnie działania podejmowane przez Marszałka w zakresie finansowania w 2023 r. staży podyplomowych lekarzy i lekarzy dentystów oraz sposobu i trybu przekazywania i rozliczania środków, pod względem legalności i rzetelności. Stwierdzone nieprawidłowości nie miały

w ośrodkach pomocy społecznej⁴². W 2024 r. nie przeprowadzono w gminach kontroli wykorzystania dotacji na dofinansowanie zadań własnych gmin w zakresie pokrycia kosztów funkcjonowania ośrodków pomocy społecznej, gdyż, jak wyjaśnił Dyrektor Wydziału Kontroli „*W wyniku analizy stwierdzono, iż konieczna jest realizacja innych priorytetowych zadań, a Oddział do Spraw Kontroli Zewnętrznej ma ograniczone zasoby kadrowe*”. Kontrole w tym zakresie nie zostały zaplanowane do realizacji w 2025 r. Nie przeprowadzono także dwóch zaplanowanych na 2024 r. kontroli dotacji na dofinansowanie zadań własnych powiatów w zakresie pokrycia kosztów utrzymania mieszkańców domów pomocy społecznej. Dyrektor Wydziału Kontroli wyjaśnił, że nie zostały one przeprowadzone z uwagi na konieczność zrealizowania czterech niezaplanowanych kontroli doraźnych, jak również z uwagi na niewystarczające zasoby kadrowe. Kontrole uwzględniono do realizacji w planie kontroli na 2025 r. oraz wszczęto w marcu 2025 r.⁴³ Kontrole wykorzystania dotacji udzielonych na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego oraz na dofinansowanie wynagrodzeń pracowników ośrodków pomocy społecznej i domów pomocy społecznej zostały zgłoszone przez Wydział Rodziny i Polityki Społecznej do planu kontroli na 2025 r.

(akta kontroli VI str. 1-547)

Ad a) W związku z pozytywnym rozpatrzeniem 25 września 2024 r. przez Komisję Finansów Publicznych wniosku Ministra Finansów⁴⁴ dotyczącego zmiany przeznaczenia środków z rezerwy celowej w poz. 10 *Środki na realizację umów zawartych przez Ministra Klimatu i Środowiska w związku z poleceniem Prezesa Rady Ministrów*, w dniu 27 września 2025 r. Wojewoda wystąpił z wnioskiem do Ministra Finansów o wydanie decyzji w sprawie zmian w budżecie państwa poprzez zwiększenie planu w rozdziale 85215 *Dodatki mieszkaniowe* o kwotę 77 840,6 tys. zł. Kwota zwiększenia została ustalona w oparciu o wnioski o przekazanie dotacji składane przez gminy na podstawie art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 23 maja 2024 r. o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego⁴⁵. Informacje o wysokości potrzebnych środków Wojewoda przekazał do Ministerstwa Klimatu i Środowiska (w wymaganych terminach) 29 sierpnia 2024 r. oraz 10 września 2024 r. (aktualizacja). W dniu 11 października 2024 r. Minister Finansów wydał decyzję w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2024 r. zgodnie z wnioskiem Wojewody⁴⁶. W dniu 16 października 2024 r. Wojewoda dokonał zwiększenia planów dotacji j.s.t. oraz niezwłocznie przekazał środki (pierwsza rata). Pomimo tego, w objętym kontrolą NIK Urzędzie Miasta w Siemianowicach Śląskich (kontrola P/25/001 *Wykonanie*

wpływu na ocenę ogólną jednostki. Do dnia zakończenia kontroli NIK nie sformułowano zaleceń pokontrolnych (wystąpienie pokontrolne podpisano 12 marca 2025 r.). Kontrola wykorzystania dotacji udzielonej na realizację tego zadania w 2024 r. została zgłoszona do realizacji na rok 2025.

⁴² Kontrole przeprowadzili pracownicy Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej. W jednym przypadku (Ośrodek Pomocy Społecznej w Rudzińcu z siedzibą w Pławniowicach) stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wypłacaniu dodatku do wynagrodzenia dla pracownika socjalnego osobie nieposiadającej kwalifikacji do wykonywania zawodu pracownika socjalnego. Kwota nieprawidłowej wypłaty dodatku wynosiła 21,8 tys. zł (z czego 14,1 tys. zł pochodziło z dotacji przekazanej przez Wojewodę, a 7,1 tys. zł ze środków własnych gminy). Wojewoda zażądał zwrotu w łącznej kwocie 13,3 zł (wraz z naliczonymi odsetkami).

⁴³ Kontrola w Powiecie Myszkowskim została rozpoczęta 17 marca 2025 r., a w Mieście Piekary Śląskie – 6 marca 2025 r.

⁴⁴ Opinia Komisji Finansów Publicznych w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej uchwalona na posiedzeniu w dniu 25 września 2024 r.

⁴⁵ Dz.U. poz. 859, ze zm. Dalej: ustawa o bonie energetycznym.

⁴⁶ Decyzja Ministra Finansów z 11 października 2024 r. nr MF/FG4.4143.3.146.2024.MF.3713.

budżetu państwa w 2024 r. – wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej dotyczące wypłat bonu energetycznego) wystąpiły opóźnienia w wypłatach świadczenia z powodu braku środków, a w skontrolowanym Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Wodzisławiu Śląskim z tego powodu wstrzymywano się z rozpatrywaniem wniosków o wypłatę bonu energetycznego, co skutkowało naruszeniem terminu określonego w art. 4 ust. 5 ustawy o bonie energetycznym.

W dniu 18 grudnia 2024 r. Wojewoda Śląski wydał decyzję w sprawie zmian w budżecie państwa na rok 2024 r. – zmienił plan dotacji zmniejszając go w rozdziale 85228 *Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze* (dotyczy środków niepodzielonych przy Wydziale Rodziny i Polityki Społecznej) i zwiększając w rozdziale 85215 *Dodatki mieszkaniowe* o kwotę 31,1 tys. zł. Środki zostały przeznaczone dla Gminy Buczkowice, która pismem z 11 grudnia 2024 r. zgłosiła niedobory w ww. kwocie, w związku z koniecznością dokonania wypłat przyznanych bonów energetycznych.

W rezultacie, plan dotacji na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego (po zmianach) wynosił 77 871,7 tys. zł, z czego przekazano gminom 59 896,3 tys. zł (z uwzględnieniem terminowo dokonanych zwrotów). Na powyższą kwotę składały się wypłacone bony energetyczne w kwocie 58 159,2 tys. zł, koszty obsługi zadania w kwocie 1 734,8 tys. zł i nieterminowo dokonane przez gminy zwroty środków w łącznej kwocie 2,3 tys. zł.

Zbiornicze rozliczenie dotacji na sfinansowanie wypłat bonu energetycznego zostało przekazane ministrowi właściwemu do spraw energii w terminie określonym w art. 6 ust. 3 ustawy o bonie energetycznym.

(akta kontroli VI str. 139-281)

Ad b) W 2024 r. dotację na dofinansowanie zadań własnych powiatów w zakresie pokrycia kosztów utrzymania mieszkańców domów pomocy społecznej⁴⁷ przyjętych lub skierowanych przed 1 stycznia 2004 r.⁴⁸ wypłacono 29 powiatom lub miastom na prawach powiatu⁴⁹ w łącznej kwocie 75 982,2 tys. zł.

Wysokość kwoty dotacji przypadającej na DPS obliczano jako iloczyn liczby mieszkańców na starych zasadach (według stanu na koniec miesiąca poprzedzającego miesiąc, na który ustalana jest wysokość dotacji) i różnicy pomiędzy średnim miesięcznym kosztem utrzymania w DPS (ogłoszonym przez starostę powiatu / prezydenta miasta na prawach powiatu w wojewódzkim dzienniku urzędowym), a średnim dochodem uzyskanym z odpłatności za pobyt w DPS za miesiąc poprzedni (tj. ilorazem dochodu uzyskanego z odpłatności za pobyt w DPS i liczby mieszkańców na starych zasadach). W przypadku jednak, gdy różnica ta przekraczała średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa, wysokość kwoty przypadającej na DPS obliczano jako iloczyn liczby mieszkańców na starych zasadach i tej średniej.

Średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa obowiązującą w 2024 r. obliczono dwukrotnie:

dla stycznia i lutego obowiązywała kwota 3 519,79 zł, tj. iloraz kwoty określonej w projekcie ustawy budżetowej dla części 85/24 – województwo śląskie w rozdziale 85202 *Domy pomocy społecznej* (74 000,0 tys. zł) i liczby mieszkańców

⁴⁷ Dalej: DPS.

⁴⁸ Dalej: mieszkańcy na starych zasadach.

⁴⁹ Dalej: powiaty.

na starych zasadach według stanu na 31 sierpnia 2023 r. (1 752), podzielony przez liczbę miesięcy (12);

dla miesięcy od marca do grudnia obowiązywała kwota 3 585,27 zł, tj. iloraz kwoty określonej w ustawie budżetowej dla części 85/24 – województwo śląskie w rozdziale 85202 *Domy pomocy społecznej* (74 000,0 tys. zł) i liczby mieszkańców na starych zasadach według stanu na 31 grudnia 2023 r. (1 720), podzielony przez liczbę miesięcy (12).

Ten sposób obliczania średniej miesięcznej kwoty dotacji dla województwa był niezgodny z art. 87 ust. 7 ustawy o dochodach j.s.t., co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Obliczona w powyższy sposób i wypłacona łączna kwota dotacji dla powiatów na prowadzenie DPS wyniosła 70 821,5 tys. zł. Ponadto wypłacono środki w łącznej kwocie 5 160,6 tys. zł, z uwzględnieniem limitów określonych w art. 155 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁵⁰ (zwiększenia dla poszczególnych powiatów wynosiły od 6,1% do 11,1%). Na ww. kwotę dodatkowych środków składała się suma kwoty środków przeniesionych z oszczędności, które powstały na innym zadaniu (2 125,6 tys. zł) oraz kwoty stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą określoną w ustawie budżetowej, a kwotą wynikającą z obliczeń (74 000,0 tys. zł - 70 821,5 tys. zł = 3 178,5 tys. zł), pomniejszona o kwotę zwrotu dokonaną przez jeden z powiatów w związku z likwidacją DPS (143,4 tys. zł). Łącznie wypłacono powiatom 75 982,2 tys. zł, w tym największe kwoty dla powiatów cieszyńskiego i gliwickiego, tj. odpowiednio 8 674,0 tys. zł (11,4%) i 7 442,9 tys. zł (9,8%). Kwota obliczona dla Powiatu Cieszyńskiego wyniosła 8 068,2 tys. zł i została w trakcie roku (w marcu, lipcu, listopadzie i grudniu) zwiększona łącznie o 605,8 tys. zł (7,5%) do kwoty 8 674,0 tys. zł. Kwota obliczona dla Powiatu Gliwickiego wyniosła 6 944,5 tys. zł i została w trakcie roku (w ww. miesiącach) zwiększona łącznie o 498,4 tys. zł (7,2%) do kwoty 7 442,9 tys. zł.

W 2024 r. do Urzędu wpłynęło 10 pism od przedstawicieli powiatów (siedem)⁵¹ lub DPS (trzy)⁵² sygnalizujących, że otrzymane środki na prowadzenie DPS są niewystarczające. W związku z powyższym Wojewoda wypłacił dodatkowe środki (z ww. źródeł). Jak wyjaśnił „(...) *Nie występowało o dodatkowe środki do właściwego ministra, ponieważ sugerowano się wzorem lat ubiegłych, że inicjatorem możliwości wnioskowania o dodatkowe środki dla DPS z rezerwy celowej było zawsze Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, co w roku 2024 r. nie miało miejsca*”.

(akta kontroli tom VI str. 1-138)

2.1.5. W 2024 r. wynagrodzenia w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 559 199,4 tys. zł, tj. 99,4% planu po zmianach (562 320,6 tys. zł)⁵³ i były o 20,5% wyższe niż w 2023 r. (464 212,1 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 11 797,45 zł i było o 20,3% wyższe niż w 2023 r. (9 805,92 zł). Wynagrodzenia w Urzędzie (dysponent III stopnia) wyniosły 167 258,8 tys. zł, tj. 98,4% planu po zmianach

⁵⁰ Dz.U. z 2024 r. poz.1283, ze zm.

⁵¹ Powiaty bielski, częstochowski, gliwicki, lubliniecki i tarnogórski oraz miasta Chorzów i Jaworzno.

⁵² Znajdujące się w powiatach cieszyńskim i raciborskim oraz w Mieście Ruda Śląska.

⁵³ Dane według łącznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za IV kwartał 2024 r. z dnia 28 stycznia 2025 r.

(170 026,9 tys. zł)⁵⁴ i były o 19,2% wyższe niż w 2023 r. (140 373,4 tys. zł). Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na jednego pełnozatrudnionego wyniosło 10 623,41 zł i było o 19,0% wyższe niż w 2023 r. (8 929,61). Wzrost wynagrodzeń był związany z podwyżkami dla pracowników Urzędu i jednostek administracji zespolonej⁵⁵.

W 2024 r. wydatki na wynagrodzenia zostały poniesione do wysokości limitów określonych w planie po zmianach. Nie wystąpiły przypadki wypłat wynagrodzeń ze środków będących w dyspozycji Urzędu dla pracowników bądź funkcjonariuszy zatrudnionych u innych dysponentów środków budżetowych w ramach części 85/24 – województwo śląskie.

W części 85/24 – województwo śląskie przeciętne zatrudnienie w 2024 r. wyniosło 3 950 w przeliczeniu na pełnozatrudnionych⁵⁶ i było wyższe o 0,1% (pięć) od przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. (3 945). W Urzędzie (dysponent III stopnia) przeciętne zatrudnienie w 2024 r. wyniosło 1 312 w przeliczeniu na pełnozatrudnionych⁵⁷ i było wyższe o 0,2% (dwóch) od przeciętnego zatrudnienia w 2023 r. (1 310). W części 85/24 – województwo śląskie wzrost przeciętnego zatrudnienia wystąpił przede wszystkim w funkcjonujących w strukturze Urzędu WZON (o 15) i Wydziale Powiadamiania Ratunkowego (o sześciu), a także w Wojewódzkiej Inspekcji Transportu Drogowego w Katowicach (o pięciu) i Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Katowicach (o pięciu). Wynikał z konieczności zapewnienia ciągłości pracy i poprawy jakości jej wykonywania. W WZON był związany z realizacją nowego zadania (wydawanie decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia), a w Wydziale Powiadamiania Ratunkowego – z obsadzaniem wakuujących stanowisk pracy.

W wyniku badania nagród wypłaconych 12 pracownikom Urzędu w najwyższych kwotach, łącznie 553,0 tys. zł (3,5% kwoty wypłaconych nagród ogółem) ustalono, że kwartalne nagrody okresowe (w łącznej kwocie 538,0 tys. zł) oraz nagrody specjalne (w łącznej kwocie 15,0 tys. zł) zostały udzielone zgodnie z Regulaminem Pracy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach⁵⁸. W przypadku nagród specjalnych sporządzono wnioski o nagrodę wraz z uzasadnieniem, zgodnie z § 86c ust. 3 ww. regulaminu.

(akta kontroli tom I str. 336-339, 368-371, 378-383, 393-426, tom III str. 655-656)

W części 85/24 – województwo śląskie na wynagrodzenia bezosobowe wydatkowano w 2024 r. 16 791,5 tys. zł, co stanowiło 79,4% planu po zmianach (21 145,0 tys. zł)⁵⁹ oraz 119,8% takich wydatków w roku poprzednim

⁵⁴ Dane według jednostkowego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za IV kwartał 2024 r. z dnia 10 stycznia 2025 r.

⁵⁵ Największy procentowy wzrost średniego miesięcznego wynagrodzenia brutto wystąpił w Wojewódzkim Inspektoracie Inspekcji Handlowej w Katowicach (o 25,4%) i Wojewódzkim Inspektoracie Farmaceutycznym w Katowicach (o 24,5%).

⁵⁶ Dane według łącznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za IV kwartał 2024 r. z dnia 28 stycznia 2025 r.

⁵⁷ Dane według jednostkowego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach za IV kwartał 2024 r. z dnia 10 stycznia 2025 r.

⁵⁸ Zasady udzielania nagród zmieniono dwukrotnie w ciągu 2024 r. (zarządzenia Dyrektora Generalnego Urzędu nr 110.6.2024 z 3 kwietnia 2024 r. i nr 110.24.2024 z 15 października 2024 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustalenia Regulaminu Pracy Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach).

⁵⁹ Dane według łącznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2024 r. z dnia 27 lutego 2025 r. (§ 4170).

(14 014,3 tys. zł). Wzrost wydatków na wynagrodzenia bezosobowe wynikał przede wszystkim z realizacji w Urzędzie nowego zadania, tj. wydawania przez WZON decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia, co wiązało się z zawieraniem umów cywilnoprawnych na wykonywanie wspomagających to zadanie czynności technicznych i kancelaryjnych. Niższe, w porównaniu do planowanych, wydatki wystąpiły w związku z trudnościami w określeniu liczby wniosków o wydanie takich decyzji i zawarciem mniejszej niż przewidywano liczby umów cywilnoprawnych.

(akta kontroli tom III str. 406-444, tom V 173-187)

W 2024 r. zadania na rzecz Urzędu na podstawie umów cywilnoprawnych, tj. innych niż umowa o pracę⁶⁰ wykonywało 98 osób, z tego dwie na podstawie umowy o dzieło⁶¹, a 96 na podstawie umowy zlecenia (94 wykonywało zadania podstawowe⁶², a dwie – zadania pomocnicze⁶³), czyli o 1,0% mniej niż w 2023 r. (99 osoby). Wydatki poniesione z tego tytułu wyniosły 501,6 tys. zł i były niższe o 3,8% w porównaniu do roku poprzedniego (521,3 tys. zł). Ponadto, zadania na rzecz Urzędu były realizowane na podstawie 28 umów zleceń zawartych na okres krótszy niż trzy miesiące⁶⁴. Wydatki poniesione z tego tytułu wyniosły 68,8 tys. zł.

W wyniku badania czterech umów zleceń (dwóch zawartych z pracownikami Urzędu⁶⁵ i dwóch zawartych z innymi osobami⁶⁶), ustalono, że ich zawarcie było uzasadnione i służyło realizacji zadań Urzędu. W przypadku umów zawartych z własnymi pracownikami ich przedmiot nie był tożsamy z zadaniami określonymi w zakresach czynności służbowych tych pracowników.

(akta kontroli tom I str. 384-390)

W 2024 r. wynagrodzenia bezosobowe w WZON (w rozdziale 85321 *Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności § 4170 Wynagrodzenia bezosobowe*) zostały zrealizowane w kwocie 3 133,9 tys. zł (47,3% planu po zmianach) i były ponad pięciokrotnie wyższe niż w roku poprzednim, w związku z realizacją nowego zadania, wprowadzonego (od 1 stycznia 2024 r.) na podstawie art. 39 ustawy o świadczeniu wspierającym, dotyczącego wydawania decyzji ustalających poziom potrzeby wsparcia. Na powyższą kwotę składały się wynagrodzenia bezosobowe:

⁶⁰ Uwzględniono umowy zlecenia obowiązujące w okresie przynajmniej trzech miesięcy oraz umowy o dzieło finansowane w ramach § 417.

⁶¹ Rozbudowa modułów e-DM w programie e-CPR polegająca na wykonaniu nowych komponentów oraz rozbudowie funkcjonujących już komponentów modułu e-DM (jedna), sporządzenie recenzji porad udzielonych w ramach świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego przez doradców obywatelskich na terenie województwa śląskiego (jedna).

⁶² Zadania wojewódzkich konsultantów w ochronie zdrowia (90), czynności obsługi biurowej posiedzeń składów orzekających WZON (dwie), wykonywanie zadań Naczelnego Lekarza Uzdrawiska (jedna), opieka serwisowa dla systemu informatycznego e-CZK (jedna).

⁶³ Obsługa Pracowniczej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej.

⁶⁴ Występowanie w charakterze pełnomocnika procesowego Skarbu Państwa – Wojewody i Urzędu, obsługa konferansjerska podczas uroczystości z okazji: Święta Konstytucji 3 Maja, Narodowego Dnia Powstań Śląskich oraz Narodowego Święta Niepodległości 11 listopada, wykonywanie czynności technicznych i kancelaryjnych wspomagających realizację zadań dotyczących realizacji wniosków o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia oraz zadania konsultanta wojewódzkiego w ochronie zdrowia.

⁶⁵ Dwie umowy zawarte na wykonywanie czynności związanych z obsługą księgową Pracowniczej Kasy Zapomogowo-Pożyczkowej poza godzinami świadczenia pracy.

⁶⁶ Z tego jedna umowa zawarta na obsługę biurową posiedzeń składów orzekających WZON oraz jedna umowa na opiekę serwisową dla systemu informatycznego e-CZK.

29 członków składów orzekających, rozpatrujących odwołania od orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (m.in. lekarze specjaliści w różnych dziedzinach medycyny, psycholodzy, pedagodzy) – 1 186,0 tys. zł;

122 specjalistów powołanych przez Wojewodę na podstawie § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia⁶⁷ (m.in. pedagodzy, doradcy zawodowi, pracownicy socjalni) – 1 806,3 tys. zł;

sześciu osób zatrudnionych na umowę zlecenie na obsługę techniczno-kancelaryjną wniosków o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia – 48,1 tys. zł;

dwóch protokolantów na posiedzeniach składów orzekających, prowadzonych po godzinach pracy pracowników administracyjnych – 93,6 tys. zł.

Osoby prowadzące obsługę techniczno-kancelaryjną wniosków o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeby wsparcia były co do zasady zatrudniane na umowę o pracę (w 2024 r. zatrudniono 24 osoby). W sprawie zatrudnienia sześciu osób na umowę zlecenie w listopadzie 2024 r. Przewodnicząca WZON wyjaśniła: *„Na koniec roku 2024 r. wpłynęło bardzo dużo wniosków o wydanie decyzji ustalającej poziom potrzeb wsparcia. W celu zapewnienia właściwej obsługi administracyjnej oraz zapewniania jak najszybszej rejestracji wniosków konieczne było zatrudnienie dodatkowych 6 osób w listopadzie i grudniu. Było to działanie jednorazowe wynikające z aktualnych w tym momencie potrzeb”*.

Wynagrodzenie specjalistów oraz członków składów orzekających, rozpatrujących odwołania od orzeczeń o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności było ustalane w oparciu o zarządzenia Wojewody w sprawie powołania członków WZON i ustalania wysokości ich wynagrodzenia⁶⁸ (nie zawierano umów cywilnoprawnych). Przewodnicząca WZON wyjaśniła: *„Specjaliści zgodnie z § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie ustalania poziomu potrzeby wsparcia są powoływani przez Wojewodę (...). Jest to powielenie rozwiązania przyjętego w rozporządzeniu w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Taki sposób zatrudniania specjalistów do zespołu pozwala na wykonywanie przez nich pracy w sposób elastyczny tj. po godzinach pracy urzędu, w tym do godzin wieczornych (19.00), a także w soboty i niedziele. Należy wskazać, że zadanie to realizowane jest nie tylko w Urzędzie, ale również w miejscu stałego pobytu wnioskodawcy. Zadanie realizowane jest na terenie całego województwa. Z uwagi na specyfikę zawodów, spośród których można zatrudnić specjalistę (fizjoterapeuta, psycholog, pedagog, pedagog specjalny, pracownik socjalny, doradca zawodowy, pielęgniarka/pielęgniarch) było by wysoce utrudnione zatrudnienie ich w ramach stosunku pracy, ponieważ prowadzą oni swoje własne praktyki zawodowe, działalności gospodarcze lub są już zatrudnieni na umowę o pracę u innego pracodawcy. W dotychczasowej praktyce zawodowej nie spotkałam się, aby specjalista zainteresowany był realizowaniem zadań na umowę o pracę. To samo odnosi się do członków składów orzekających, do których Wojewoda powołuje lekarzy, pedagogów, psychologów, pracowników socjalnych i doradców zawodowych. Środki przekazane w 2024 r. były wystarczające w przypadku zatrudniania specjalistów w obecnej formie, natomiast w przypadku konieczności zatrudniania ich na umowę o pracę nie były by wystarczające. Należy również wskazać, że Pełnomocnik Rządu do spraw osób niepełnosprawnych – Sekretarz Stanu w piśmie nr BON-IV.4263.171.2023.AP (...) dotyczącym sposobu zatrudnienia*

⁶⁷ Dz.U. poz. 2581.

⁶⁸ Stawki kwotowe za wykonanie konkretnych czynności.

pracowników WZON w związku z wdrażaniem nowego zadania wskazał, że Przewodniczący WZON oraz pracownicy administracyjni powinni wchodzić w skład korpusu służby cywilnej. Przedmiotowe pismo nie wskazuje, że w skład służby cywilnej powinni wchodzić też specjaliści”.

(akta kontroli tom V str. 171-175, 196-223, tom VI str. 556-557)

Zgodnie z art. 6a ust. 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych⁶⁹, wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności stanowi wyodrębnioną komórkę organizacyjną w urzędzie obsługującym wojewodę, podległą bezpośrednio wojewodzie. NIK zwraca uwagę na potrzebę organizacyjnego dostosowania WZON do wymogów wynikających z tego przepisu.

2.1.6. W 2024 r. wydatki majątkowe w części 85/24 – województwo śląskie wyniosły 126 099,8 tys. zł (2,6% wydatków ogółem, 90,4% planu po zmianach i 34,2% wydatków majątkowych poniesionych w 2023 r.) z tego 95 278,4 tys. zł stanowiły dotacje na inwestycje i zakupy inwestycyjne, a 30 821,4 tys. zł – inwestycje i zakupy inwestycyjne Urzędu i jednostek administracji zespolonej.

Niższe wykonanie wydatków majątkowych w stosunku do planu po zmianach wynikało z niższych niż zakładano kosztów realizacji zadań pn.: *Rozbudowa i przebudowa budowa budynku Zakładu Higieny Weterynaryjnej położonego w Katowicach przy ul. Brynowskiej 27* oraz pn. *Wykonanie poszycia dachu budynku siedziby Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gliwicach*, a także niepełnej realizacji zadania pn. *Przebudowa budynku Inspekcji Weterynaryjnej oraz wykonanie drogi dojazdowej do nieruchomości, a także zagospodarowanie terenu wokół budynku*.

(akta kontroli tom III str. 406-444, tom V str. 438-446)

Plan pierwotny wydatków majątkowych Urzędu (dysponenta III stopnia) na 2024 r. wynosił 5 860,0 tys. zł i dotyczył 12 zadań. W trakcie roku zrezygnowano z jednego zadania (zakup baterii do robota mobilnego IBIS) oraz wprowadzono 14 nowych. Według planu po zmianach, kwota wydatków majątkowych wyniosła 9 223,3 tys. zł i dotyczyła 25 zadań. Zmiany w planie były uzasadnione i służyły realizacji zadań Urzędu.

Wydatki majątkowe Urzędu wyniosły 8 211,7 tys. zł (89,0% planu po zmianach). W pełni zrealizowano 22 zadania, dwa częściowo, a jedno nie zostało zrealizowane. Zrezygnowano z zadania zakupu agregatu prądotwórczego w związku z brakiem możliwości dostawy tego urządzenia przez wykonawcę do końca 2024 r. Nie zakończono w 2024 r. realizacji zadań:

- pn. Dobudowa dźwigu osobowo-towarowego zewnętrznego w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Częstochowie przy ul. Sobieskiego 7 w formule „zaprojektuj i wybuduj” – wykonawca później niż planowano przystąpił do rozpoczęcia robót budowlanych ze względu na dłuższy niż zakładano czas tworzenia i zatwierdzania dokumentacji projektowej oraz wydłużony czas trwania postępowania administracyjnego o wydanie pozwolenia na budowę;
- pn. Przebudowa wewnętrznego zabytkowego dźwigu osobowego nr 5 w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach – wykonawca nie dotrzymał terminu wykonania

⁶⁹ Dz.U. z 2024 r. poz. 44, ze zm.

zamówienia ustalonego w umowie (do końca 2024 r. nie przeprowadził przeglądu dźwigu oraz nie uzyskał pozytywnej opinii Urzędu Dozoru Technicznego dopuszczającej dźwig do ruchu) i zakończył jego realizację w 2025 r.

Efekty realizacji największych zadań przedstawiały się następująco:

- w ramach modernizacji mających na celu poprawę funkcjonalności oraz dostosowanie do obowiązujących przepisów budynków będących w trwałym zarządzie Urzędu wykonano: instalacje fotowoltaiczne w wybranych budynkach Urzędu, instalacje klimatyzacji w wybranych pomieszczeniach budynków Urzędu w Częstochowie przy ul. Jana III Sobieskiego 7 oraz w Bielsku-Białej przy ul. Piastowskiej 40, modernizację instalacji elektrycznej gniazdkowej na III piętrze Urzędu w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25;
- w ramach modernizacji i wymiany istniejących dźwigów osobowych wraz z kosztami nadzoru inwestorskiego wykonano przebudowę wewnętrznego, zabytkowego dźwigu osobowego w budynku Urzędu w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25;
- w ramach zakupów informatycznych i łączności (sprzęt i oprogramowanie) zakupiono sprzęt i urządzenia sieciowe, dyski do macierzy, sprzęt i akcesoria komputerowe;
- w ramach pozostałych zakupów inwestycyjnych zakupiono urządzenia dedykowane do Systemu Radiokomunikacyjnego Policji TETRA, urządzenia do przeprowadzenia inspekcji rentgenowskich potencjalnie niebezpiecznych przedmiotów na potrzeby Placówki Straży Granicznej w Katowicach-Pyrzowicach; dziewięć syren alarmowych⁷⁰, sześć samochodów (cztery do taboru samochodowego Wojewody, jeden na potrzeby Wydziału Powiadamiania Ratunkowego oraz jeden na potrzeby Państwowej Straży Rybackiej).

(akta kontroli tom V str. 415-600)

2.1.7. W wyniku badania próby 53 wydatków w łącznej kwocie 9 615,7 tys. zł⁷¹ (3,6% wydatków dysponenta III stopnia), z tego 5 586,95 tys. zł⁷² (58,1%) w grupie wydatków bieżących i 4 028,71 tys. zł⁷³ (41,9%) w grupie wydatków majątkowych, ustalono, że były one rzetelnie skalkulowane i poniesiono je z zachowaniem

⁷⁰ Syreny alarmowe są elementem wojewódzkiego systemu syren alarmowych, który umożliwia skuteczne alarmowanie i ostrzeganie władz i ludności cywilnej na obszarze województwa śląskiego o możliwości wystąpienia, wystąpieniu lub ustąpieniu zagrożenia.

⁷¹ Z tego:

- czterdzieści osiem wydatków w łącznej kwocie 9 160,1 tys. zł, dobranych losowo przy zastosowaniu metody *Monetary Unit Sampling* (MUS) z prawdopodobieństwem proporcjonalnym do wartości, z populacji wydatków (konto 130-01 *Rachunek bieżący jednostki – wydatki*) w grupach ekonomicznych: wydatków bieżących jednostek budżetowych i wydatków majątkowych, z wyłączeniem wydatków w §§ 401, 402, 404, 405, 407, 411, 412, 414, 444, 471 oraz wydatków poniżej 1,0 tys. zł;

- pięć wydatków w łącznej kwocie 455,6 tys. zł dobranych celowo – z tytułu refundacji dodatku do wynagrodzenia dla kierowników specjalizacji (dwa) oraz z tytułu wynagrodzenia dla wykonawców prac w ramach zadań pn. *Bieżąca konserwacja korytarzy II piętra i strefy wejścia w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25* (jeden) i pn. *Przebudowa wewnętrznego zabytkowego dźwigu osobowego nr 5 w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach* (dwa).

⁷² Z tego: czterdzieści jeden zapisów księgowych na kwotę 5 426,5 tys. zł wylosowanych metodą MUS i trzy zapisy księgowe na kwotę 160,4 tys. zł dobranych celowo.

⁷³ Z tego: siedem zapisów księgowych na kwotę 3 733,6 tys. zł wylosowanych metodą MUS i dwa zapisy księgowe na kwotę 295,1 tys. zł dobranych celowo.

limitów określonych w planie finansowym Urzędu. W 51 przypadkach wydatki były celowe i gospodarne oraz poniesione w kwotach wynikających z zawartych umów, a dwa wydatki, poniesione na realizację zadania pn. *Bieżąca konserwacja korytarzy II piętra i strefy wejścia w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25*), nie spełniały wszystkich tych wymogów (w części dotyczącej konserwacji grzejników), co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W trzech przypadkach wydatki dotyczyły zadania pn. *Przebudowa wewnętrznego zabytkowego dźwigu osobowego nr 5 w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach*, które zaplanowano i ujmowano w ewidencji księgowej w niewłaściwym paragrafie klasyfikacji budżetowej, co przedstawiono w obszarze 3. *Sprawozdawczość* wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. Zakupione środki trwałe dostarczono terminowo, ujęto w ewidencji zgodnie z wymogami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT)⁷⁴ i przekazano do użytkowania. Jedna inwestycja (z dwóch objętych próbą wydatków) została wykonana terminowo, co przyczyniło się do realizacji zadań Urzędu. W przypadku drugiej inwestycji (pn. *Przebudowa wewnętrznego zabytkowego dźwigu osobowego nr 5 w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach*) w nocie księgowej z 12 marca 2025 r. naliczono kary umowne w kwocie 60,7 tys. zł za zwłokę w wykonaniu przedmiotu umowy. Odbiór końcowy tej inwestycji nastąpił 24 marca 2025 r. W wyniku badania próby wydatków nie stwierdzono nieterminowych płatności, wiążących się z naliczeniem i zapłaceniem odsetek.

(akta kontroli tom II str. 1-155, tom VI str. 544-553)

Zrealizowano wnioski pokontrolne sformułowane w wystąpieniu pokontrolnym LKA.410.1.2.2024 z dnia 15 kwietnia 2024 r., skierowanym do Wojewody w wyniku kontroli P/24/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/24 – województwo śląskie* o podjęcie działań w celu: przekazania do użytkowania laptopów pozostających na stanie magazynowym, w tym laptopów zakupionych w grudniu 2023 r. oraz wyegzekwowania od czterech podmiotów prowadzących szkolenie specjalizacyjne zwrotu kwoty wypłaconej przez Urząd⁷⁵ ponad kwotę należną danemu podmiotowi z tytułu refundacji dodatku do wynagrodzenia dla kierowników specjalizacji. Wydano do użytkowania laptopy pozostające na dzień 1 marca 2024 r. na stanie magazynowym, a także wyegzekwowano należności z ww. tytułu.

(akta kontroli tom II str. 690-737)

Na zakup usług doradczych i eksperckich w Urzędzie poniesiono w 2024 r. wydatki w łącznej kwocie 1 445,4 tys. zł (0,55% wydatków dysponenta III stopnia), w tym największe kwotowo tytuły wydatków stanowiły: usługi sporządzenia operatu szacunkowego (1 025,3 tys. zł, tj. 70,9%)⁷⁶, umowy cywilnoprawne zawarte z konsultantami wojewódzkimi na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o konsultantach w ochronie zdrowia⁷⁷ (287,1 tys. zł, tj. 19,9%)⁷⁸ i usługi tłumaczenia (50,9 tys. zł, tj. 3,5%)⁷⁹. W wyniku badania sześciu

⁷⁴ Dz.U. poz. 1864.

⁷⁵ Na podstawie not księgowych: nr 125/2023 z 8 listopada 2023 r., nr 224 z 19 września 2023 r., nr 235 z 15 czerwca 2023 r. i nr 21/2023 z 30 kwietnia 2023 r.

⁷⁶ § 4390 (96,2% wydatków dysponenta III stopnia w tym paragrafie).

⁷⁷ Dz.U. z 2025 r. poz. 254.

⁷⁸ § 4170 (7,1% wydatków dysponenta III stopnia w tym paragrafie).

⁷⁹ § 4380 (91,7% wydatków dysponenta III stopnia w tym paragrafie).

umów / zleceń na zakup usług tego rodzaju⁸⁰ na łączną kwotę 92,5 tys. zł (6,4%), ustalono, że w każdym przypadku zlecenie usług zostało poprzedzone rzetelną analizą potrzeb jednostki i wyeliminowano możliwości ich zaspokojenia w ramach posiadanych zasobów. Koszty realizacji usług zostały rzetelnie skalkulowane, z uwzględnieniem limitów określonych w planie finansowym Urzędu. Wybór wykonawcy usług nastąpił na zasadach wynikających z wewnętrznych regulacji Urzędu (zamówienia podprogowe). W trzech przypadkach zawarto umowy pisemne, w których ustalono sposób zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w przypadku niewłaściwej realizacji usługi przez wykonawcę, w tym zasady stosowania kar umownych, a także sposób odstąpienia od umowy. W trzech pozostałych przypadkach nie zawarto pisemnych umów, z uwagi na to, że wartość usług nie przekroczyła limitu określonego w obowiązującej w Urzędzie procedurze postępowania przy dokonywaniu wydatków⁸¹ (przekroczenie którego powoduje obowiązek zawarcia umowy pisemnej). Usługi zostały zrealizowane terminowo i w pełnym zakresie, a ich cele i efekty zostały osiągnięte i wykorzystane w działalności Urzędu. Wynagrodzenie za wykonanie usług zapłacono terminowo i w ustalonej wysokości.

(akta kontroli tom I str. 284-332, 443-455, 475-516)

W wyniku badania wydatku w kwocie 33,3 tys. zł⁸² (26,4% łącznych wydatków na działania promocyjne i reklamowe poniesionych w 2024 r.⁸³) poniesionego w ramach kampanii informacyjno-promocyjnej dotyczącej 100 rocznicy rozpoczęcia budowy Gmachu Województwa i Sejmu Śląskiego stwierdzono, że został on poniesiony w sposób celowy i gospodarny, z uwzględnieniem limitu określonego w planie finansowym Urzędu. Na etapie planowania dokonano analizy faktycznych potrzeb i celowości wydatku. Wybór wykonawcy usług nastąpił na zasadach wynikających z wewnętrznych regulacji Urzędu. W umowie zawartej z wykonawcą określono sposób nadzoru ze strony Urzędu oraz zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w przypadku niewłaściwej realizacji usługi przez wykonawcę, w tym zasady stosowania kar umownych oraz odstąpienia od umowy. Po zakończeniu realizacji zadania Urząd dokonał jego

⁸⁰ 1) Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej wraz z przedmiarem robót remontu związanego z usunięciem skutków pożaru budynku Urzędu przy ul. Damrota 16 w Katowicach; 2) Opracowanie projektu modernizacji instalacji elektrycznej gniazdkowej na trzecim piętrze budynku Urzędu przy ul. Damrota 16 w Katowicach; 3) Wykonanie ekspertyzy stanu technicznego Dźwiękowego Systemu Ostrzegania w budynku Urzędu przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach; 4) Tłumaczenia oficjalnych języków Unii Europejskiej w zakresie unijnej koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego; 5) Zapewnienie tłumacza języka migowego dla klientów Urzędu oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Transportu Drogowego w Katowicach; 6) Sporządzenie 145 sztuk recenzji porad udzielonych w ramach świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (umowa o dzieło).

⁸¹ Załącznik do zarządzenia Dyrektora Generalnego nr 110.21.2024 z dnia 19 września 2024 r. w sprawie ustalenia procedury postępowania przy dokonywaniu wydatków w ramach planu finansowego dysponenta III stopnia oraz środków pozabudżetowych.

⁸² Umowa nr CRU 2024/05/17 z 22 maja 2024 r. zawarta z wydawcą gazety o zasięgu regionalnym na opublikowanie w gazecie wywiadu udzielonego przez Wojewodę oraz opublikowanie w serwisie internetowym gazety: materiału multimedialnego poświęconego Gmachowi, informacji o spacerze po Gmachu oraz quizu dotyczącego historii Gmachu.

⁸³ Zakup materiałów promocyjnych związanych z realizacją projektu w ramach Funduszu Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027, kampania informacyjno-promocyjna dotycząca 100 rocznicy rozpoczęcia budowy Gmachu Województwa i Sejmu Śląskiego, kampania promocyjna związana z 20 rocznicą wstąpienia Polski do Unii Europejskiej.

odbioru, a założone cele kampanii zostały zrealizowane⁸⁴. Płatności z tytułu realizacji umowy zostały dokonane zgodnie z jej postanowieniami.

(akta kontroli tom I str. 182-184, 192-202, 262, 457-459, 463-473)

2.1.8. Badaniem objęto dokumentację dotyczącą czterech wybranych⁸⁵ zamówień publicznych o łącznej wartości 1 353,8 tys. zł brutto (według zawartych umów), w związku z którymi w 2024 r. Urząd (dysponent III stopnia) poniósł wydatki w łącznej kwocie 1 187,7 tys. zł (0,4% wydatków Urzędu), tj. zamówień pn.:

- a) Modernizacja instalacji elektrycznej gniazdkowej na III piętrze w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Damrota 16⁸⁶ (etap I i II) o wartości 132,8 tys. zł brutto (całość wydatkowano w 2024 r.);
- b) Dostawa komputerów przenośnych typu laptop wraz z systemem operacyjnym Windows oraz pakietem MS Office dla Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności⁸⁷ o wartości 103,1 tys. zł brutto (całość wydatkowano w 2024 r.);
- c) Sukcesywna dostawa artykułów spożywczych oraz napojów wraz z rozładunkiem do wskazanego miejsca⁸⁸ o wartości 280,9 tys. zł brutto, z tego w 2024 r. wydatkowano 114,8 tys. zł⁸⁹;
- d) Bieżąca konserwacja korytarzy II piętra i strefy wejścia w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25⁹⁰. o wartości 837,0 tys. zł brutto (całość wydatkowano w 2024 r.).

W zakresie udzielania ww. zamówień publicznych ustalono, że:

- Zamówienia na realizację I etapu modernizacji instalacji elektrycznej oraz zamówienia na dostawę laptopów udzielono stosownie do wymogów określonych w przyjętej w Urzędzie procedurze⁹¹, zawierając umowy z wykonawcami, którzy złożyli najkorzystniejsze oferty.
- Pierwsze postępowanie o udzielenie zamówienia (w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji) na dostawę artykułów spożywczych unieważniono na podstawie art. 255 pkt 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁹², bowiem w myśl art. 226 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 266 ustawy Pzp złożone oferty podlegały odrzuceniu z powodu niezgodności ich treści z warunkami zamówienia. Wyznaczony termin składania ofert (29 kwietnia 2024 r.) w tym postępowaniu nie był krótszy niż siedem dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia w Biuletynie Zamówień Publicznych (18 kwietnia 2024 r.), zgodnie z art. 283 ustawy Pzp. Następnie przeprowadzono drugie postępowanie, w trybie z wolnej ręki, stosownie do art. 305 pkt 2 ustawy Pzp, bowiem nie zostały w istotny sposób zmienione warunki zamówienia określone w uprzednio unieważnionym postępowaniu.

⁸⁴ Celem kampanii było zwiększenie rozpoznawalności Urzędu i jego działalności, upowszechnienie informacji o Gmachu i zachęcenie do jego zwiedzenia. Osiągnięto ponad 300 tys. wyświetleń treści promocyjnych (wskaźnik CTR 0,13%). W dniu zwiedzania Urząd odwiedziły 502 osoby.

⁸⁵ Dobór celowy według osądu kontrolera.

⁸⁶ Dalej: zamówienie na modernizację instalacji elektrycznej.

⁸⁷ Dalej: zamówienie na dostawę laptopów.

⁸⁸ Dalej: zamówienie na dostawę artykułów spożywczych.

⁸⁹ Umowę zawarto 28 maja 2024 r. na 20 miesięcy od dnia podpisania.

⁹⁰ Dalej: zamówienie na konserwację korytarzy.

⁹¹ Regulamin Organizacyjny Biura Administracyjnego wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Generalnego Urzędu nr 110.14.2024 z 29 sierpnia 2024 r.

⁹² Dz.U. z 2024 r. poz. 1320. Dalej: ustawa Pzp.

W związku z powyższym NIK uznała, że prawidłowo wykorzystano uwagi sformułowane w wystąpieniu pokontrolnym LKA.410.1.2.2024 z dnia 15 kwietnia 2024 r., skierowanym do Wojewody w wyniku kontroli P/24/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/24 – województwo śląskie*, dotyczące wyznaczania terminu składania ofert oraz warunków udziału w postępowaniu.

- W wyniku badania postępowania o udzielenie zamówienia na konserwację korytarzy (w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji) ustalono, że opisując przedmiot zamówienia podano nieprawidłową liczbę grzejników oraz wybrano ofertę wykonawcy, który nie wykazał spełniania warunków udziału w postępowaniu, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W pozostałym zakresie, przy udzielaniu objętych badaniem zamówień publicznych nie stwierdzono nieprawidłowości.

W zakresie realizacji ww. zamówień publicznych ustalono, że:

- Realizacja zamówień na modernizację instalacji elektrycznej oraz na dostawy laptopów i artykułów spożywczych była zgodna z postanowieniami zawartych umów (pod względem przedmiotu zamówienia, terminu realizacji i zapłaconego wykonawcom wynagrodzenia), a poniesione z tego tytułu wydatki były celowe i gospodarne. Zamówienie na dostawę artykułów spożywczych, w tym na produkty, z których przygotowywano posiłki na spotkania i uroczystości odbywające się w Urzędzie, było jednak w 2024 r. realizowane pomimo braku wymaganego zatwierdzenia kuchni w budynku Urzędu do prowadzenia działalności w tym zakresie oraz braku wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
- Zamówienie na konserwację korytarzy zostało zrealizowane w terminie określonym w umowie (zmienionym w związku z realizacją robót dodatkowych, na podstawie art. 455 ust. 2 ustawy Pzp). Zamawiający zamieścił w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenie o wykonaniu umowy w terminie określonym w art. 448 ustawy Pzp. Zamawiający zaakceptował przedłożone mu umowy o podwykonawstwo oraz projekty tych umów, pomimo że wskazywały one na nieprzestrzeganie przez wykonawcę zakazu powierzenia całości zamówienia podwykonawcom, a także, pomimo wadliwego wykonania prac (dotyczących grzejników żeliwnych), Zamawiający dokonał ich odbiorów bez uwag i nie obniżył wykonawcy wynagrodzenia, w sytuacji, gdy postanowienia umowy uprawniały go do takiego obniżenia, co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.
- Zaciągnięte zobowiązania i poniesione wydatki nie przekroczyły limitów określonych w planie finansowym Urzędu.

(akta kontroli tom I str. 517-813, tom II str. 234-527)

2.1.9. Zobowiązania ogółem w części 85/24 – województwo śląskie na koniec 2024 r. wyniosły 63 575,6 tys. zł⁹³. Największy udział w tej kwocie stanowiły zobowiązania z tytułu:

⁹³ Dane według łącznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2024 r. z dnia 27 lutego 2025 r.

- dodatkowego wynagrodzenia / uposażenia rocznego⁹⁴ w kwocie 39 128,7 tys. zł (61,5%);
- wyroków sądowych⁹⁵ w kwocie 11 184,7 tys. zł (17,6%), w tym całość zobowiązań wymagalnych w kwocie 11 176,1 tys. zł (z tego: odszkodowania – 9 914,0 tys. zł, odsetki – 1 200,9 tys. zł, koszty postępowań sądowych – 61,3 tys. zł);
- składek na ubezpieczenia społeczne⁹⁶ (6 906,9 tys. zł, tj. 10,9%).

W porównaniu do stanu na koniec 2023 r. zobowiązania ogółem były o 37,2% wyższe, a zobowiązania wymagalne – 545 razy wyższe. Wzrost ten w głównej mierze dotyczył wyroków sądowych (na koniec 2023 r. zobowiązania wymagalne z tego tytułu wynosiły 20,5 tys. zł).

Zobowiązania ogółem Urzędu (dysponenta III stopnia) na koniec 2024 r. wyniosły 28 094,1 tys. zł⁹⁷. Największy udział w tej kwocie stanowiły zobowiązania z tytułu:

- wyroków sądowych⁹⁸ w kwocie 11 214,7 tys. zł (39,9%), w tym całość zobowiązań wymagalnych w kwocie 11 180,9 tys. zł (z tego: odszkodowania – 9 914,0 tys. zł, odsetki – 1 200,9 tys. zł, koszty postępowań sądowych – 66,0 tys. zł);
- dodatkowego wynagrodzenia / uposażenia rocznego⁹⁹ w kwocie 11 043,1 tys. zł (39,3%);
- składek na ubezpieczenia społeczne¹⁰⁰ w kwocie 1 892,9 tys. zł (6,7%).

W porównaniu do stanu na koniec 2023 r. zobowiązania Urzędu ogółem były o 68,3% wyższe, a zobowiązania wymagalne – blisko 981 razy wyższe. Wzrost ten w głównej mierze dotyczył wyroków sądowych (na koniec 2023 r. zobowiązania wymagalne z tego tytułu wynosiły 11,4 tys. zł).

W wyniku badania zgodności zobowiązań Urzędu wykazanych w sprawozdaniu Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2024 r. z ewidencją księgową, nie stwierdzono nieprawidłowości. Nie stwierdzono również opóźnień w regulowaniu zobowiązań Urzędu, skutkujących zapłatą odsetek.

(akta kontroli tom III str. 138-149, 183-192, 406-444, tom V str. 370-414)

2.1.10. W ramach sprawowanego przez Wojewodę nadzoru, o którym mowa w art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, w części 85/24 – województwo śląskie, w 2024 r. pracownicy Urzędu przeprowadzili kontrole u beneficjentów (w tym j.s.t) otrzymujących środki pochodzące z budżetu państwa: Wydział Rodziny i Polityki Społecznej – 34 kontrole¹⁰¹, Wydział Rozwoju

⁹⁴ §§ 4040, 4041, 4042, 4048, 4049 i 4070.

⁹⁵ §§ 4580, 4600, 4610.

⁹⁶ §§ 4110, 4111, 4112, 4118 i 4119.

⁹⁷ Dane według jednostkowego sprawozdania Urzędu Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa za 2024 r. z dnia 19 marca 2025 r. (korekta).

⁹⁸ §§ 4580, 4600, 4610.

⁹⁹ §§ 4040, 4041, 4042, 4048, 4049 i 4070.

¹⁰⁰ §§ 4110, 4111, 4112, 4118 i 4119.

¹⁰¹ Kontrole dotyczyły m.in. realizacji Programu Współpracy Wojewody Śląskiego z Podmiotami Niepublicznymi w Zakresie Pomocy Społecznej na lata 2021-2025, realizacji zadań ustawowo zleconych gminom wynikających z przepisów o świadczeniach rodzinnych i przepisów o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustalania uprawnień i wypłacania zasiłków rodzinnych oraz dodatków do zasiłków rodzinnych, przyznawania świadczeń w formie zasiłków stałych i zasiłków okresowych, wsparcia w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (w ramach kompleksowych kontroli ośrodków pomocy społecznej), działalności środowiskowych domów samopomocy.

i Współpracy Terytorialnej – 13¹⁰², Wydział Kontroli – 11¹⁰³, Wojewódzka Inspekcja Geodezyjna i Kartograficzna - 11¹⁰⁴, Wydział Infrastruktury – siedem¹⁰⁵, Wydział Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców – sześć¹⁰⁶, Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego – trzy¹⁰⁷, Wydział Nadzoru Właścicielskiego – jedną kontrolę¹⁰⁸. W wyniku przeprowadzonych kontroli sformułowano zalecenia oraz monitorowano ich realizację. Sformułowano zalecenia zwrotu dotacji pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości albo wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem w łącznej kwocie 347 265,86 zł (z należnymi odsetkami).

Wydział Kontroli przeprowadził również kontrole u dysponentów w ramach części 85/24 – województwo śląskie (w Wojewódzkim Inspektoracie Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Katowicach, Wojewódzkim Inspektoracie Farmaceutycznym w Katowicach i Wojewódzkiej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Katowicach) w zakresie prawidłowości gospodarowania środkami publicznymi, w tym realizacji zamówień o wartości poniżej 130,0 tys. zł.

¹⁰² Kontrole dotyczyły m.in. zadań realizowanych w ramach programów: „Senior+” (w tym kontrole trwałości projektu), Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025; rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”, rządowy Program Mosty dla Regionów (zadanie pn. *Budowa mostu nad rzeką Odrą w ciągu drogi wojewódzkiej nr 421*), program Maluch+ 2019 (kontrola trwałości projektu), w tym zadania pn. *Doposażenie Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach* oraz zadania pn.: *Poprawa dostępności do leczenia onkologicznego w tym w szczególności do opieki paliatywnej poprzez rozbudowanie Oddziału Opieki Paliatywnej w Szpitalu Powiatowym w Zawierciu* (kontrola trwałości projektu).

¹⁰³ Kontrole obejmowały m.in. prawidłowość wykorzystania dotacji przekazanych na usuwanie skutków ruchów osuwiskowych ziemi, dofinansowanie wypłat świadczeń pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym, dofinansowanie zadań realizowanych w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023, realizację zadań własnych w zakresie wychowania przedszkolnego, wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe oraz na sfinansowanie kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w przypadku szkół prowadzonych przez osoby prawne inne niż j.s.t. lub osoby fizyczne, wynagrodzenie dla opiekuna prawnego, prawidłowość realizacji zadania publicznego pn. *Przebudowa i zmiana sposobu użytkowania istniejących pomieszczeń na Mieszkanie Chronione Wspierane dla 5 osób*, prawidłowość wydatkowania środków z budżetu państwa, z uwzględnieniem środków przyznanych z rezerwy celowej, przyznanych Miejskiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gliwicach, realizacja przez Marszałka zadania na podstawie art. 15i ust. 2 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2024 r. poz. 1287, ze zm.) oraz art. 150 ustawy o finansach publicznych.

¹⁰⁴ Kontrole obejmowały prawidłowość prowadzenia państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, wykorzystanie otrzymanych w 2023 r. dotacji celowych z budżetu państwa w dziale 710 *Działalność usługowa*, rozdziale 71012 *Zadania z zakresu geodezji i kartografii* oraz zgodność złożonych przez jednostki kontrolowane sprawozdań za 2023 r. ze stanem faktycznym.

¹⁰⁵ Kontrole obejmowały m.in. wykorzystanie dotacji celowej na prace konserwatorskie na pomnikach przyrody oraz dotacji podmiotowej udzielonej spółkom wodnym, a także realizację inwestycji budowlanych (budowy Strażnicy Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Rudzie Śląskiej oraz budowy remizy strażackiej Ochotniczej Straży Pożarnej Boruszowice).

¹⁰⁶ Kontrole dotyczyły m.in. prawidłowości wydatkowania środków dotacji udzielonych na realizację zadań z zakresu: przygotowania i przeprowadzania kwalifikacji wojskowej, ewidencji ludności i dowodów osobistych, USC, przepisów o obronie Ojczyzny, pomocy dla repatriantów, zapewnienia rodzinie repatriantów mieszkania z zasobów komunalnych, wyjazdów integracyjnych do kina uczniów i przedszkolaków romskich i nieromskich, wypłaty świadczeń pieniężnych dla posiadaczy Karty Polaka.

¹⁰⁷ Kontrole obejmowały prawidłowość wykorzystania dotacji udzielanych na wsparcie zadań z zakresu ratownictwa wodnego (kontrola rozpoczęta w 2023 r. i zakończona w 2024 r.) i realizację projektów w ramach Programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2018-2020.

¹⁰⁸ Kontrolę rozpoczęto w 2023 r. Dotyczyła ona wykorzystania przez Starostę Pszczyńskiego dotacji celowej na realizację w 2022 r. zadań z zakresu administracji rządowej związanych z gospodarką nieruchomościami.

Ponadto, w ramach sprawowanego przez Wojewodę nadzoru, wydziały merytoryczne przeprowadzały okresowe analizy wykonania wydatków, m.in. pod kątem wykorzystania środków dotacji i stanu realizacji zadań. Wydział Finansów i Budżetu opracował na tej podstawie informację zbiorczą o wykonaniu wydatków, według stanu na dzień 30 czerwca i 30 września 2024 roku¹⁰⁹.

Stwierdzone
nieprawidłowości

(akta kontroli tom V str. 232-369)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sytuacji stwierdzenia nadmiaru w kwocie 4 341,4 tys. zł posiadanych środków pochodzących z rezerwy celowej poz. 74 *Środki na zadania w obszarze zdrowia*, przeznaczonych na uzupełnienie dotacji celowej dla Marszałka na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów, w Urzędzie nie podjęto działań w celu skorygowania decyzji Ministra Finansów z 18 lipca 2024 r.¹¹⁰ przyznającej środki z tej rezerwy w kwocie 30 116,0 tys. zł. Z kolei decyzję o blokowaniu planowanych wydatków na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych wydano ze zwłoką. Nie spełniało to, zdaniem NIK, kryterium rzetelności działania.

W dniu 2 października 2024 r. do Urzędu wpłynęła *Informacja o wykorzystaniu środków na dzień 30 września 2024 r. i przewidywanym ich wykonaniu w 2024 r.*, z której wynikało, że Marszałek z ww. kwoty nie wykorzysta 4 341,4 tys. zł. Pismem z dnia 12 listopada 2024 r. Dyrektor Wydziału Zdrowia zawnioskowała o zablokowanie ww. kwoty, a decyzję w tej sprawie Dyrektor Wydziału Finansów i Budżetu (działając z upoważnienia Wojewody) wydał 18 listopada 2024 r., tj. po 47 dniach od wpływu ww. informacji.

Dyrektor Wydziału Zdrowia wyjaśniła: *„Zmiany kwot dotacji celowych na zadania zlecone (...) można dokonać w terminie do 15 listopada roku budżetowego. Do tego czasu istnieje możliwość zmiany ostatecznej wartości środków finansowych, która może być zapotrzebowana przez jednostkę. Aneks nr 3 do umowy nr 1/2024 z dnia 31.01.2024 r. został zawarty 5 listopada 2024 r. Określono w nim wysokość X transzy z przeznaczeniem na sfinansowanie zadania zleconego zgodnie z ww. umową. Wydział Zdrowia podjął decyzję, aby pismem (...) z dnia 12.11.2024 r. wystąpić do Wydziału Finansów i Budżetu o blokadę decyzji budżetowej (...). Termin otrzymania informacji o przewidywanym wykonaniu środków finansowych do 31.12.2024 r. (...) uniemożliwił dokonanie korekty decyzji budżetowej.*

NIK zauważa, że w ww. umowie nie określono obowiązku złożenia przez Marszałka w trakcie roku budżetowego innej niż wyżej wymieniona informacji o wykorzystaniu środków. Uznano zatem, że *Informacja o wykorzystaniu środków na dzień 30 września 2024 r. i przewidywanym ich wykonaniu w 2024 r.* będzie wystarczającą podstawą do zawarcia aneksu do umowy i tym samym określenia brakującej kwoty dotacji na realizację zadania, z uwzględnieniem IV kwartału 2024 r. Nie spełnia zatem kryterium niezwłoczności działania wydanie decyzji o blokowaniu planowanych wydatków po 47 dniach od otrzymania ww. informacji (w tym 13 dni upłynęło od zawarcia aneksu).

(akta kontroli tom IV str. 296-300, 310-311, tom V str. 6-23)

¹⁰⁹ Opracowanie informacji o wykonaniu wydatków według stanu na 31 grudnia 2024 r. było w toku.

¹¹⁰ Nr MF/FS1.4143.3.53.2024.MF.2201.

2. Decyzję o blokowaniu wydatków planowanych na zadania bieżące WZON w kwocie 7 806,6 tys. zł wydano na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 ustawy o finansach publicznych dopiero 17 grudnia 2024 r. (na wniosek Przewodniczącej WZON z 2 grudnia 2024 r.), w sytuacji, gdy nadmiar środków w kwocie:

- 2 894,8 tys. zł (rozdział 85321 *Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności § 4000 Grupa wydatków bieżących jednostki*) był możliwy do stwierdzenia ponad osiem miesięcy wcześniej (na początku kwietnia 2024 r., kiedy zrezygnowano z organizacji stanowisk pracy dla nowo przyjętych pracowników WZON w innym budynku Urzędu niż siedziba WZON);
- 960,0 tys. zł (rozdział 85321 *Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności § 4700 Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej*) był możliwy do stwierdzenia ponad dwa miesiące wcześniej (na początku października 2024 r., w związku z nierealizowaniem przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych szkoleń pracowników administracyjnych).

Zdaniem NIK, nie spełniało to kryterium rzetelności działania.

Przewodnicząca WZON jako przyczynę powyższej sytuacji wskazała przeoczenie.

NIK zwraca uwagę, że sytuacja ta wynikała z braku bieżącego monitorowania wykorzystania zaplanowanych środków.

(akta kontroli tom V str. 167-231)

3. Nie wezwano Marszałka do zwrotu dotacji na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów pobranej w nadmiernej – o 70,6 tys. zł – wysokości w 2023 r. i nie wydano decyzji określającej kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki (art. 169 ust. 6 ustawy o finansach publicznych), pomimo że Marszałek nie dopełnił, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia pobrania dotacji w nadmiernej wysokości, obowiązku zwrotu dotacji pobranej w nadmiernej wysokości do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, tj. obowiązku określonego w art. 169 ust. 1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych.

Fakt pobrania dotacji na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów w nadmiernej wysokości (wyższej od należnej o 70,6 tys. zł) został stwierdzony w wystąpieniu pokontrolnym LKA.410.1.10.2024 z dnia 25 marca 2024 r., skierowanym do Marszałka w wyniku kontroli P/24/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. – wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na zadanie z zakresu administracji rządowej dotyczące organizowania, finansowania i zapewnienia warunków do odbywania przez lekarzy stażu podyplomowego* i podtrzymany w uchwale Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w NIK KPK-KPO.441.66.2024 z 27 maja 2024 r., a także w wystąpieniu pokontrolnym LKA.410.1.2.2024 z dnia 15 kwietnia 2024 r., skierowanym do Wojewody w wyniku kontroli P/24/001 *Wykonanie budżetu państwa w 2023 r. w części 85/24 – województwo śląskie* (Wojewoda nie wniósł zastrzeżeń do ustaleń w tym zakresie¹¹¹).

¹¹¹ Uchwała Zespołu Orzekającego Komisji Rozstrzygającej w NIK KPK-KPO.441.81.2024 z 29 maja 2024 r. dotyczyła innych kwestii.

Dyrektor Wydziału Zdrowia wyjaśniła: „W wystąpieniu pokontrolnym (...) znak LKA.410.1.2.2024 z dnia 15.04.2024 r. w uwagach i wnioskach stwierdzono potrzebę zapewnienia rzetelnego monitorowania wykorzystania dotacji celowej udzielonej Marszałkowi na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów. Realizując wnioski z kontroli Wydział Zdrowia zobowiązał się do zapewnienia rzetelnego monitorowania wykorzystania dotacji celowej udzielonej Marszałkowi Województwa Śląskiego na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystów. Wojewoda nie dysponował materiałami, które byłyby podstawą do obliczenia ewentualnego zwrotu dotacji, natomiast stosując się do przekazanych Wojewodzie w wystąpieniu pokontrolnym zaleceń NIK, została zaplanowana i przeprowadzona przez Wydział Kontroli tut. Urzędu kontrola realizacji umowy nr 1/2023 z dnia 31 marca 2023 r. Czynności kontrolne przeprowadzone w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego w Katowicach (...) nie ujawniły nieprawidłowości w naliczaniu kosztów obsługi tego zadania”.

NIK zauważa, że skoro Wydział Kontroli przeprowadził kontrolę w powyższym zakresie to, oprócz wystąpienia pokontrolnego NIK z dnia 15 kwietnia 2024 r., dysponował również dokumentami źródłowymi, z których wynikało, że kwotę 123 zł (należną, zgodnie z art. 15i ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty¹¹² w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2025 r., za każdego finansowanego lekarza stażystę), w przypadku 574 lekarzy stażystów Marszałek pobrał zarówno w 2022 r., jak i w 2023 r., w którym osoby te kontynuowały staż podyplomowy (tj. w wysokości 246 zł za osobę), a zatem pobrał dotację w kwocie o 70,6 tys. zł wyższej od należnej.

(akta kontroli tom IV str. 296-300, 310-311, tom VI str. 19-138)

4. Przy obliczaniu miesięcznych kwot dotacji dla powiatów na prowadzenie DPS, w których przebywają mieszkańcy na starych zasadach, zastosowano w 2024 r. średnie miesięczne kwoty dotacji dla województwa, które wyliczono w sposób niezgodny z art. 87 ust. 7 ustawy o dochodach j.s.t.¹¹³ Średniej miesięcznej kwoty dotacji dla województwa nie wyliczano odrębnie dla każdego miesiąca, lecz:

- dla stycznia i lutego 2024 r. jako iloraz kwoty określonej w projekcie ustawy budżetowej dla części 85/24 – województwo śląskie w rozdziale 85202 *Domy pomocy społecznej* i liczby mieszkańców na starych zasadach według stanu na 31 sierpnia 2023 r., podzielony przez liczbę miesięcy, co wyniosło 3 519,79 zł;
- dla miesięcy od marca do grudnia 2024 r. jako iloraz kwoty określonej w ustawie budżetowej dla części 85/24 – województwo śląskie w rozdziale 85202 *Domy pomocy społecznej* i liczby mieszkańców na starych zasadach według stanu na 31 grudnia 2023 r., podzielony przez liczbę miesięcy, co wyniosło 3 585,27 zł.

Wskutek powyższego wszystkim 29 powiatom wypłacono dotację w kwocie niższej od należnej. Różnica pomiędzy łączną kwotą dotacji obliczoną przez NIK¹¹⁴ (z zastosowaniem wyliczonych dla każdego miesiąca średnich miesięcznych kwot dotacji dla województwa¹¹⁵), a łączną kwotą dotacji obliczoną

¹¹² Dz.U. z 2024 r. poz. 1287, ze zm.

¹¹³ Dla dotacji udzielanej po 2024 r. obowiązuje podobny przepis art. 53 ust. 7 ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. poz. 1572, ze zm.). Dalej: nowa ustawa o dochodach j.s.t.

¹¹⁴ Na podstawie danych udostępnionych przez Urząd.

¹¹⁵ Dla poszczególnych miesięcy kształtowały się w przedziale od 4 022,72 zł do 4 929,83 zł.

przez Urząd, wynosi 16 806,6 tys. zł (87 628,2 tys. zł - 70 821,5 tys. zł, kwota obliczona przez Urząd była o 19,2% niższa od kwoty obliczonej przez NIK).

Dyrektor Wydziału Rodziny i Polityki Społecznej wyjaśnił, że przedstawiona przez NIK „interpretacja (...) dotycząca wyliczenia średniej miesięcznej kwoty dotacji dla województwa nie ma pokrycia w przyznanych limitach finansowych i stanowi średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w dps, a nie średnią miesięczną wojewódzką kwotę dotacji. Ustalona średnia wojewódzka kwota dotacji musi mieć pokrycie w limicie wydatków, przekroczenie przyznanego limitu wiąże się z naruszeniem dyscypliny finansów publicznych. Ponadto informuję, że MRPiPS przed przyznaniem limitu do projektu ustawy zbiera informacje o średnim koszcie utrzymania mieszkańca i średniej wojewódzkiej kwocie dotacji, które to kwoty są różne i wynikają z innego sposobu wyliczenia. Wyjaśniam, że w roku 2024 ustalono dwa razy średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa, w celu prawidłowego ustalenia planów finansowych dla powiatów i dps. Miesięczne korygowanie dotacji spowodowałoby, że koszty pracy zarówno służb wojewody i pracowników samorządowych, którzy każdego miesiąca musieliby wprowadzać te zmiany do budżetu dla każdego domu pomocy społecznej, byłyby wyższe niż uzyskane efekty. Takie działania miałyby cechy niegospodarności i angażowałyby nadmiernie zasoby pracowników i czasu w stosunku do spodziewanych rezultatów (...).”

(akta kontroli tom VI str. 19-138)

NIK zwraca uwagę, że to Wojewoda planuje kwotę wydatków w rozdziale 85202 *Domy pomocy społecznej*. Kwota ta winna uwzględniać prawidłowo obliczoną dotację na prowadzenie DPS, w których przebywają mieszkańcy na starych zasadach, tj. z zastosowaniem średnich miesięcznych kwot dotacji dla województwa wyliczonych zgodnie z art. 87 ust. 7 ustawy o dochodach j.s.t. (od stycznia 2025 r. – zgodnie z art. 53 ust. 7 nowej ustawy o dochodach j.s.t.).

5. W zakresie dotyczącym zamówienia publicznego pn. *Bieżąca konserwacja korytarzy II piętra i strefy wejścia w budynku ŚUW w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25 o wartości 837,0 tys. zł brutto (według umowy z 17 października 2024 r. aneksowanej 6 grudnia 2024 r.), tj. 0,3% wydatków Urzędu, ustalono, że:*

a) W postępowaniu o udzielenie ww. zamówienia w trybie podstawowym bez przeprowadzenia negocjacji, w opisie przedmiotu zamówienia (stanowiącym załącznik nr 1 do specyfikacji warunków zamówienia), podano nieprawidłową liczbę sztuk grzejników (48 zamiast 42), które miały podlegać konserwacji (czyszczenie starych powłok malarskich i rdzy, dwukrotne malowanie oraz założenie ekranu izolacyjnego), czym naruszono art. 99 ust. 1 w zw. z art. 266 ustawy Pzp, stanowiący m.in., iż przedmiot zamówienia opisuje się uwzględniając wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty. Według kosztorysu ofertowego, przedłożonego przez wybranego wykonawcę, cena podana w ofercie obejmowała m.in. prace dotyczące nieistniejących sześciu sztuk grzejników, które wyceniono łącznie na 11,5 tys. zł netto¹¹⁶ (co wraz z podatkiem VAT 23% wynosiło 14,2 tys. zł brutto).

Zastępca Kierownika Oddziału ds. Inwestycji i Remontów (sporządzający opis przedmiotu zamówienia) oraz Zastępca Dyrektora Biura Administracyjnego wyjaśnili: „Dwa grzejniki zlokalizowane przy wejściu na klatkę schodową od strony ul. Ligonia oraz od strony ul. Jagiellońskiej znacząco różnią się wymiarami od pozostałych, zatem na etapie szacowania kosztów dla całości zadania bieżącej konserwacji korytarzy II piętra w celu określenia najbardziej realnej ceny założono,

¹¹⁶ 1 922,68 zł netto za sztukę.

że powierzchnia tych dwóch grzejników może zostać uwzględniona jako wielokrotność najbardziej standardowych grzejników znajdujących się na korytarzach II piętra. Grzejnik nr 31 (wg numeracji protokołu NIK z oględzin z dnia 11 marca 2025 r.) został policzony jako 4 szt. standardowego grzejnika, natomiast grzejnik nr 9 jako 2 szt. typowego grzejnika. Różnica w ilości dwóch grzejników wynikała z błędnego uwzględnienia stalowego grzejnika przy pokoju 326 jako grzejnika żeliwnego, natomiast w przypadku jednego grzejnika pomyłka wyniknęła z błędnego wyliczenia. (...) każdy potencjalny wykonawca musiał wykonać (...) czynności związane z zapoznaniem się z opisem przedmiotu zamówienia w połączeniu z obowiązkową wizją lokalną i na tej podstawie podać cenę ryczałtową w ofercie. Takie regulacje stwarzały równe warunki dla każdego potencjalnego wykonawcy w wycenie prac po analizie stanu istniejącego. Z uwagi na brak dokumentacji projektowej służącej do opisu przedmiotu zamówienia to po stronie Wykonawcy leżał główny ciężar dokonania szczegółowych pomiarów i oględzin elementów składających się na zakres prac do wykonania w celu osiągnięcia efektu finalnego założonego w umowie, który ostatecznie został w pełni osiągnięty.”

NIK zwraca uwagę, że w opisie przedmiotu zamówienia jednoznacznie wskazano, że konserwacji podlega 48 sztuk grzejników i nie różnicowano grzejników ze względu na ich wielkość. W rezultacie (pomimo obowiązku uprzedniego przeprowadzania wizji lokalnej) wybrany wykonawca w kosztorysie ofertowym wskazał, że do kwoty ryczałtowego wynagrodzenia wliczono m.in. takie same koszty prac (łącznie 1 922,68 zł netto za sztukę) dotyczące poszczególnych 48 grzejników. NIK zauważa również, że na korytarzach II piętra znajdowały się cztery grzejniki, które były znacząco mniejsze od *standardowego* grzejnika (zaledwie czterożebrowe), ale ich liczba nie została zmniejszona z powodu rozmiaru i zostały policzone przez zamawiającego oraz wycenione przez wykonawcę jako cztery sztuki.

(akta kontroli tom I str. 613-617, 656-657, 820-866, tom II 771-772, 775-776)

b) W postępowaniu o udzielenie ww. zamówienia wybrano ofertę wykonawcy, który nie wykazał spełniania warunków udziału w postępowaniu, podczas gdy zgodnie z art. 226 ust. 1 pkt 2 lit. b w zw. z art. 266 ustawy Pzp, zamawiający odrzuca ofertę złożoną przez wykonawcę niespełniającego tych warunków.

Odnośnie do warunków udziału w postępowaniu dotyczących zdolności technicznej lub zawodowej, zamawiający podał w ogłoszeniu o zamówieniu: „Wykonawca spełni powyższy warunek jeżeli wykaże, że wykonał min. 2 roboty budowlane o wartości nie mniejszej niż 500.000 zł brutto każda (każda robota realizowana na podstawie 1 umowy), polegające na wykonaniu robót w zakresie ogólnobudowlanym na budynkach czynnych (w tym 1 robota budowlana na budynku wpisanym do rejestru zabytków), w okresie ostatnich 5 lat, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie, wraz z podaniem ich rodzaju, wartości, daty i miejsca wykonania oraz podmiotów na rzecz których roboty te zostały wykonane, oraz załączeniem dowodów określających, czy te roboty budowlane zostały wykonane należycie. Na potwierdzenie spełnienia w/w warunku wykonawca składa wykaz robót budowlanych zgodnie z załącznikiem nr 6 do SWZ”. Wykonawca, którego oferta została wybrana:

- podał w formularzu ofertowym (IV. Oświadczenia), że w celu wykazania spełniania warunków udziału w postępowaniu polega na zasobach innych podmiotów;
- podał w formularzu ofertowym (X. Sposób realizacji zamówienia), że zamierza powierzyć wykonanie części zamówienia podwykonawcy T.;

- załączył do formularza ofertowego m.in. oświadczenie o spełnianiu przez podwykonawcę T. warunków udziału w postępowaniu oraz jego zobowiązanie do oddania wykonawcy do dyspozycji niezbędnych zasobów na potrzeby realizacji zamówienia;
- przedłożył wykaz robót zrealizowanych przez podwykonawcę T. jako jedyne potwierdzenie spełniania warunków udziału w postępowaniu.

Z powyższych dokumentów nie wynikało jednak jaki zakres zamówienia wykonawca zamierza powierzyć do realizacji podwykonawcy T., w sytuacji gdy zgodnie z art. 118 ust. 4 pkt 3 ustawy Pzp, zobowiązanie podmiotu udostępniającego zasoby, winno określać czy i w jakim zakresie podmiot udostępniający zasoby, na zdolnościach którego wykonawca polega w odniesieniu do warunków udziału w postępowaniu dotyczących wykształcenia, kwalifikacji zawodowych lub doświadczenia, zrealizuje roboty budowlane lub usługi, których wskazane zdolności dotyczą. Pomimo że wymóg podania tego zakresu został sformułowany we wzorze formularza ofertowego (X. *Sposób realizacji zamówienia*) oraz we wzorze dokumentu pn. *Zobowiązanie do oddania do dyspozycji niezbędnych zasobów na okres korzystania z nich przy wykonaniu zamówienia* (załącznik nr 2 do specyfikacji warunków zamówienia), w dokumentach tych zakres robót, który będzie realizował podwykonawca T., przedstawiono następująco: „zgodnie z zakresem wskazanym w umowie podwykonawczej” (jej projekt wykonawca przedłożył zamawiającemu 10 października 2024 r., tj. po zakończeniu prac przez komisję przetargową, co nastąpiło 23 września 2024 r.). W rezultacie, zamawiający nie dysponował pełnymi informacjami umożliwiającymi ocenę, o której mowa w art. 119 ustawy Pzp, tzn. ocenę czy zdolności techniczne lub zawodowe podwykonawcy T. pozwalają na wykazanie przez wykonawcę spełniania warunków udziału w postępowaniu. Zgodnie bowiem z art. 118 ust. 2 ustawy Pzp, w odniesieniu do warunków dotyczących wykształcenia, kwalifikacji zawodowych lub doświadczenia, wykonawcy mogą polegać na zdolnościach podmiotów udostępniających zasoby, lecz pod warunkiem, że wykonają one roboty budowlane lub usługi, do realizacji których te zdolności są wymagane.

Zamawiający nie wezwał wykonawcy do uzupełnienia braków na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy Pzp, nie zakwestionował spełniania warunku udziału w postępowaniu, wybrał jego ofertę (23 września 2024 r.) i zawarł z nim umowę (17 października 2024 r.). Wobec tych braków, w protokole postępowania nie wskazano części zamówienia, którą wykonawca zamierza powierzyć podwykonawcy T., czym naruszono art. 72 ust. 1 pkt 10 ustawy Pzp.

Następnie podwykonawca T. wykonał w ramach zamówienia wyłącznie wymianę lamp oświetleniowych, tj. prace o wartości 30,8 tys. zł brutto, tj. 3,7% całej wartości zamówienia (na podstawie umowy zawartej z wykonawcą w dniu 14 października 2024 r.). Pozostałe prace (m.in. uzupełnienie masą gipsową drobnych ubytków w ścianach, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów, czyszczenie starych powłok malarskich i rdzy oraz dwukrotne malowanie grzejników żeliwnych i założenie ekranów izolacyjnych za grzejnikami) wykonał niewykazany w formularzu ofertowym podwykonawca M.K. (na podstawie umowy zawartej z wykonawcą w dniu 25 października 2024 r., której projekt przedstawiono zamawiającemu 18 października 2024 r.). Podwykonawca T. nie wykonał zatem (w ramach zamówienia) robót budowlanych, do realizacji których wymagane było posiadanie doświadczenia w realizacji robót budowlanych w budynkach czynnych o łącznej wartości

1 000,0 tys. zł, w tym o wartości 500,0 tys. zł w budynku wpisanym do rejestru zabytków.

(akta kontroli tom I str. 545, 601, 623-628, 630, 642-644, 660-685, 718-721, 758, 772-774)

Zastępca Dyrektora Biura Administracyjnego, pełniący obowiązki kierownika zamawiającego wyjaśnił: „Ustawa pzp nie precyzuje dokładnie jaki konkretnie zapis odnośnie zakresu zamówienia realizowanego przez podwykonawcę ma zostać wskazany w zobowiązaniu podmiotu trzeciego. Ustawa jasno podkreśla natomiast, że Wykonawca powołujący się na zasoby innego podmiotu jest zobowiązany udowodnić, że stosunek łączący go z podmiotem udostępniającym swoje zasoby gwarantuje rzeczywisty do nich dostęp. Złożone przez podwykonawcę T. zobowiązanie wypełnia powyższe wymogi, tym samym zawiera oświadczenie woli tego podmiotu i potwierdza, że będzie miał rzeczywisty dostęp do określonych zasobów przez czas niezbędny do realizacji zamówienia. Zamawiający uznał jako wystarczające oświadczenie złożone przez podwykonawcę T, z którego wynika, że będzie on faktycznie uczestniczył w wykonaniu zamówienia jako podwykonawca w zakresie konserwacji korytarzy zgodnie z zakresem wskazanym w umowie podwykonawczej i tym samym zagwarantował swój rzeczywisty udział w realizacji zamówienia. Co do niezuzupełnionego punktu 15 pkt 3 protokołu postępowania (część zamówienia, którą wykonawca zamierza powierzyć podwykonawcom), wyjaśniam, że był to błąd pracownika pełniącego funkcję sekretarza komisji. Na skutek przeoczenia nie uzupełnił tej części protokołu.”

Podobnie wyjaśniła Przewodnicząca Komisji Przetargowej.

(akta kontroli tom II str. 740-744, 764-768)

NIK zwraca uwagę, że nie kwestionował, iż stosunek łączący wykonawcę z podwykonawcą T. udostępniającym zasoby gwarantuje rzeczywisty dostęp do tych zasobów. Zakwestionował, iż w swoim zobowiązaniu podwykonawca T. (na zdolnościach którego wykonawca polegał w odniesieniu do warunków udziału w postępowaniu dotyczących doświadczenia) nie podał w jakim zakresie zrealizuje roboty budowlane, których wskazane zdolności dotyczą, w sytuacji, gdy wymóg podania tego zakresu został określony w art. 118 ust. 4 pkt 3 ustawy Pzp. Zapis podany w zobowiązaniu podwykonawcy T. *„zgodnie z zakresem wskazanym w umowie podwykonawczej”* nie spełniał, zdaniem NIK, tego wymogu, gdyż w żaden sposób nie można się było z niego dowiedzieć (nawet w przybliżeniu) jakie roboty wykona podwykonawca T. i tym samym nie umożliwiał dokonania przez zamawiającego oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu, o której mowa w art. 119 w zw. z art. 118 ust. 2 ustawy Pzp. Wobec tego braku zamawiający nie wezwał jednak wykonawcy do jego uzupełnienia, nie zakwestionował spełniania warunku udziału w postępowaniu, wybrał jego ofertę i zawarł z nim umowę.

c) Zamawiający zaakceptował (poprzez niezgłoszenie zastrzeżeń / sprzeciwu) projekty umów o podwykonawstwo oraz podpisane umowy o podwykonawstwo, w sytuacji, gdy łącznie zakresy prac określone w tych projektach / umowach w całości pokrywały się z zakresem prac określonym przez zamawiającego, co wskazywało na nieprzestrzeganie przez wykonawcę zakazu powierzenia całości zamówienia podwykonawcom, wynikającego z art. 462 ust. 1 ustawy Pzp (a także z zapisu w części V. ust. 2 specyfikacji warunków zamówienia, opartego na ww. przepisie). Zgodnie z art. 464 ust. 3 pkt 1 i ust. 6 ustawy Pzp, w przypadku, gdy projekt umowy o podwykonawstwo

bądź umowa o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, nie spełnia wymagań określonych w dokumentach zamówienia, zamawiający winien zgłosić odpowiednio zastrzeżenia do projektu bądź sprzeciw do umowy. Zgodnie z art. 464 ust. 4 i 7 ustawy Pzp, niezgłoszenie zastrzeżeń / sprzeciwu uważa się za akceptację projektu / umowy przez zamawiającego.

(akta kontroli tom I str. 614-617, 660-661, 697, 718-727)

Zastępca Dyrektora Biura Administracyjnego wyjaśnił: „Nie zgłoszono zastrzeżeń do projektów umów o podwykonawstwo, ponieważ z treści ww. umów nie wynikało, iż wykonawca zamierza powierzyć podwykonawcom wykonanie całości zamówienia określonego szczegółowo w Załączniku nr 1 do SWZ. Kwota łączna umów podwykonawczych wyniosła 337 881,00 zł brutto co stanowiło zaledwie ok. 40% wartości zamówienia, co dodatkowo potwierdzało, że generalny wykonawca będzie musiał realizować część zakresu (robót budowlanych, dostaw bądź usług) osobiście. Stwierdzono również fizycznie na placu budowy, że w realizacji zamówienia uczestniczą przedstawiciele wykonawcy i z nimi prowadzono wszelkie uzgodnienia co do sposobu realizacji zamówienia.”

(akta kontroli tom II str. 759)

NIK zauważa, że podwykonawcy zobowiązali się w umowach o podwykonawstwo do wykonania za umówione wynagrodzenie identycznego zakresu robót, jak ten, do wykonania którego zobowiązał się wykonawca względem zamawiającego (określonego w załączniku nr 1 do specyfikacji warunków zamówienia). Skoro się do tego zobowiązali za wynagrodzeniem, nieuzasadnione jest, zdaniem NIK, przeświadczenie Zamawiającego, że wykonawca będzie ich w tym wyręczał. Wykonawca zapłacił podwykonawcom pełne wynagrodzenie określone w umowach o podwykonawstwo (nie naliczył kar umownych) co świadczy o tym, że podwykonawcy wywiązali się z obowiązków określonych w tych umowach.

NIK zwraca uwagę, że fizyczna obecność przedstawicieli wykonawcy na placu budowy może świadczyć o jego nadzorze nad przebiegiem realizacji zamówienia, a nie o jego faktycznym wykonywaniu na rzecz Zamawiającego. Faktycznego wykonania części prac przez wykonawcę nie potwierdzają żadne dokumenty przedstawione w toku kontroli. Zakres robót do wykonania określony w umowie pomiędzy zamawiającym i wykonawcą z 17 października 2024 r. pokrywał się z zakresem robót do wykonania określonym w umowie pomiędzy wykonawcą i podwykonawcą M.K., z wyjątkiem prac polegających na wymianie lamp oświetleniowych, która była przedmiotem umowy zawartej pomiędzy wykonawcą i podwykonawcą T.¹¹⁷ Na powierzenie całości zamówienia

¹¹⁷ Zakres robót w umowie z wykonawcą z 17 października 2024 r.: Korytarze II piętra: usunięcie warstwy farby w miejscach zalań i odspojeń starej wyprawy malarskiej, uzupełnienie drobnych ubytków w ścianach masą gipsową, zabezpieczenie siatką zbrojeniową większych ubytków w ścianach oraz w miejscach połączeń z ościeżnicami drzwi, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów wzdłuż korytarza na II piętrze wraz z narożnikami, czyszczenie starych powłok malarskich i rdzy, dwukrotne malowanie farbą olejną grzejników (48 szt. grzejników żeliwnych, brak możliwości demontażu grzejników na czas wykonywania prac), założenie ekranów izolacyjnych za grzejnikami, wymiana sufitowych lamp oświetleniowych oświetlenia podstawowego na wzór już zainstalowanych na I piętrze budynku, utylizacja odpadów budowlanych, czyszczenie powierzchni po pracach malarskich. Klatki schodowe pomiędzy I a II piętrem: usunięcie warstwy farby w miejscach odspojeń starej wyprawy malarskiej, uzupełnienie drobnych ubytków w ścianach masą gipsową, zabezpieczenie siatką zbrojeniową większych ubytków w ścianach, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów wzdłuż schodów, wymiana lamp oświetleniowych na lampy z czujnikiem ruchu, na identyczne jak już zainstalowane na klatkach schodowych pomiędzy IV a V piętrem, utylizacja odpadów budowlanych, czyszczenie powierzchni po pracach malarskich. Strefa wejścia od strony ul. Jagiellońskiej: usunięcie warstwy farby w miejscach odspojeń starej wyprawy malarskiej, uzupełnienie drobnych ubytków w ścianach masą gipsową, zabezpieczenie

podwykonawcom wskazywał dokument pn. *Wykaz osób skierowanych do realizacji zamówienia* (stanowiący załącznik nr 2 do umowy z 17 października 2024 r.), w którym wykonawca winien uwzględnić wszystkich pracowników wykonujących roboty budowlane objęte zamówieniem (wymóg ten nie dotyczył osób nadzorujących). W dokumencie tym żadna z wymienionych osób nie była pracownikiem wykonawcy (jak podano, sześć osób było pracownikami podwykonawcy M.K., a dwie – podwykonawcy T.). W przedłożonych Zamawiającemu rozliczeniach wykonanych prac wykonawca nie wskazał żadnej pracy, którą wykonał on sam (jego pracownicy).

d) Protokołami odbioru częściowego i końcowego (odpowiednio z dnia 12 i 17 grudnia 2024 r.) odebrano bez uwag prace wykonane w ramach zamówienia, polegające m.in. na czyszczeniu starych powłok malarskich i rdzy oraz dwukrotnym malowaniu grzejników żeliwnych, w sytuacji, gdy występowały wady, tj. pomimo pomalowania grzejników, na ich powierzchni widoczne były nierówności, gdyż nie usunięto w wystarczającym stopniu lub wcale starych powłok malarskich. W rezultacie za wykonanie zamówienia na konserwację korytarzy zapłacono pełne wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 837,0 tys. zł, w tym 55,6 tys. zł dotyczyło czyszczenia grzejników¹¹⁸ i w tej części wydatek był niegospodarny.

Kierownik Oddziału ds. Inwestycji i Remontów, dokonująca odbiorów, wyjaśniła m.in.: *„Należy mieć na względzie, że metody mechaniczne (np. piaskowanie) uszkadzają łączenia poszczególnych żeberek grzejników a chemiczne środki do usuwania farb negatywnie wpływają na strukturę żeliwa i mogą być nieskuteczne wobec wszystkich warstw starych farb (...) demontaż grzejników i zastosowanie metod zagrażających strukturze i szczelności grzejników były wykluczone, jedynym zabiegiem możliwym do wykonania było, ręczne – za pomocą papieru ściernego, usunięcie tylko odspojonych warstw starych powłok malarskich. (...) główną zasadą*

siatką zbrojeniową większych ubytków w ścianach oraz w miejscach połączeń z ościeżnicami drzwi, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów wzdłuż korytarza, utylizacja odpadów budowlanych, czyszczenie powierzchni po pracach malarskich.

Zakres robót w umowie o podwykonawstwo nr 01/10/2024 z 14 października 2024 r. z podwykonawcą T.: wymiana sufitowych lamp oświetleniowych oświetlenia podstawowego na wzór już zainstalowanych na I piętrze budynku, wymiana lamp oświetleniowych na lampy z czujnikiem ruchu, na identyczne jak już zainstalowane na klatkach schodowych pomiędzy IV a V piętrem.

Zakres robót w umowie o podwykonawstwo nr 02/10/2024 z 25 października 2024 r. z podwykonawcą M.K.: Korytarze II piętra: usunięcie warstwy farby w miejscach zalań i odspojień starej wyprawy malarskiej, uzupełnienie drobnych ubytków w ścianach masą gipsową, zabezpieczenie siatką zbrojeniową większych ubytków w ścianach oraz w miejscach połączeń z ościeżnicami drzwi, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów wzdłuż korytarza na II piętrze wraz z narożnikami, czyszczenie starych powłok malarskich i rdzy, dwukrotne malowanie farbą olejną grzejników (48 szt. grzejników żeliwnych, brak możliwości demontażu grzejników na czas wykonywania prac), założenie ekranów izolacyjnych za grzejnikami, utylizacja odpadów budowlanych, czyszczenie powierzchni po pracach malarskich. Klatki schodowe pomiędzy I a II piętrem: usunięcie warstwy farby w miejscach odspojień starej wyprawy malarskiej, uzupełnienie drobnych ubytków w ścianach masą gipsową, zabezpieczenie siatką zbrojeniową większych ubytków w ścianach, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów wzdłuż schodów, utylizacja odpadów budowlanych, czyszczenie powierzchni po pracach malarskich. Strefa wejścia od strony ul. Jagiellońskiej: usunięcie warstwy farby w miejscach odspojień starej wyprawy malarskiej, uzupełnienie drobnych ubytków w ścianach masą gipsową, zabezpieczenie siatką zbrojeniową większych ubytków w ścianach oraz w miejscach połączeń z ościeżnicami drzwi, gruntowanie ścian, dwukrotne malowanie ścian i sufitów wzdłuż korytarza, utylizacja odpadów budowlanych, czyszczenie powierzchni po pracach malarskich.

¹¹⁸ Czyszczenie starych powłok malarskich i rdzy wyceniono na 922,68 zł netto za sztukę. Za wszystkie grzejniki cena czyszczenia wyniosła 45 211,32 zł netto (922,68 zł x 49), co, wraz z podatkiem VAT (23%) wyniosło 55 609,92 zł brutto (ceny jednostkowe netto z kosztorysu ofertowego z 17 października 2024 r., liczba sztuk grzejników według tego kosztorysu wyniosła 48, a w ramach robót dodatkowych czyszczeniem objęto jeszcze jedną sztukę).

ochrony zabytków jest dążenie do zachowania jak największej autentyczności wszystkich jego elementów, dlatego też całkowite usunięcie oryginalnych powłok malarskich nie było pożądane.”

(akta kontroli tom I str. 656-657, 765, 769-771, 790, 794-796, tom II str. 755-756)

NIK zwraca uwagę, że w kosztorysie ofertowym sporządzonym metodą kosztorysowania przez analogię wyceniono czyszczenie starych powłok malarskich piaskiem filtracyjnym kwarcowym (wycenionym w kosztorysie ofertowym na 700,00 zł netto za grzejnik), przy wykorzystaniu takich urządzeń, jak sprężarka powietrzna, aparat pneumatyczny, betoniarka wolnospadowa i nagrzewnica spalinowa. Zdaniem NIK, w sytuacji wystąpienia trudności w usunięciu starych powłok malarskich, zamawiający winien odnotować ten fakt jako przyczynę wad w protokole odbioru i odstąpić od zapłaty za prace polegające na czyszczeniu grzejników na podstawie § 13 ust. 5 pkt 3 lit. a umowy z 17 października 2024 r., który stanowi, że jeśli wady / usterki nie nadają się do usunięcia to, jeżeli nie uniemożliwiają one użytkowania przedmiotu umowy zgodnie z przeznaczeniem, Zamawiający może obniżyć odpowiednio wynagrodzenie i dokonać odbioru przedmiotu umowy naliczając dodatkowo kary umowne za nienależyte wykonanie umowy w wysokości 2% wynagrodzenia brutto.

6. W 2024 r. w Urzędzie poniesiono wydatki w łącznej kwocie 9,8 tys. zł na produkty żywnościowe¹¹⁹, z których przygotowywano posiłki na spotkania i uroczystości odbywające się w Urzędzie¹²⁰, pomimo niespełnienia wymogów określonych w art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia¹²¹, tj. braku zatwierdzenia kuchni w budynku Urzędu do prowadzenia działalności w tym zakresie oraz braku wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzonego przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach. Wniosek¹²² w tej sprawie złożono dopiero trakcie niniejszej

¹¹⁹ Takie jak: pieczywo, mięso, artykuły mleczarskie, tłuszcze, jajka, warzywa, ryby, warzywa przetworzone (konserwowe), mąka, przyprawy, koncentrat pomidorowy.

¹²⁰ 29 wydarzeń, m.in.: spotkanie Wojewody z Korpusem Konsularnym oraz przedstawicielami organizacji i środowisk romskich, gala konkursu organizowanego z okazji 20 lat Polski w UE oraz konkursu pn. *Zoom na Unijne* z udziałem Wojewody, konferencja pn. *Dziecko z cukrzycą*, konferencja szkoleniowa dla komendantów straży gminnych działających na terenie województwa śląskiego, turniej szachowy organizowany przez Wojewodę, spotkanie Wojewody z Ministrem Funduszy i Polityki Regionalnej, Prezesem Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości i przedstawicielami ministerstwa, XVI edycja Wojewódzkiego Konkursu na Małą Formę Teatralną w ramach Rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań Razem bezpieczniej im. Władysława Stasiaka na lata 2022-2024, szkolenie warsztatowe organizowane przez Wydział Zdrowia, posiedzenie Komisji Wojewódzkiej ds. oceny wniosków złożonych o dofinansowanie w 2025 r. w ramach Programu integracji społecznej i obywatelskiej Romów w Polsce na lata 2021-2030, konkurs na stanowisko Śląskiego Kuratora Oświaty, posiedzenie Wojewódzkiej Rady Konsultacyjnej ds. Działaczy Opozycji Antykomunistycznej oraz Osób Represjonowanych z Powodów Politycznych, wyjazdowe posiedzenie Rządu w Urzędzie, świąteczne śniadania wielkanocne dla muzyków Orkiestry Komendy Wojewódzkiej Policji z udziałem kierownictwa Urzędu, spotkanie Wojewody z przedstawicielami Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Obchody Europejskiego Numeru Alarmowego 112, śniadanie prasowe z udziałem mediów oraz Ministra Sprawiedliwości, wizyta w Urzędzie Wiceministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, ćwiczenia doskonalące pn. *Górny Śląsk – 2024*.

¹²¹ Dz.U. z 2023 r. poz. 1448.

¹²² Z dnia 26 lutego 2025 r. o zatwierdzenie zakładu i o wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

kontroli NIK, a w dniu 7 marca 2025 r., po przeprowadzeniu kontroli sanitarnej¹²³, ww. organ wydał stosowną decyzję¹²⁴.

Dyrektor Generalna wyjaśniła: „Posiłki sporządzane przez pracowników zatrudnionych w Oddziale ds. Logistyki były przygotowywane wyłącznie na spotkania wewnętrzne organizowane przez Wydziały / Biura ŚUW w Katowicach. Mając na uwadze powyższe działania oraz przepisy ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, taka działalność – czyli przetwarzanie środków spożywczych na własne potrzeby i do własnego spożycia – jest wyłączona spod obowiązywania tej ustawy. (...) Pomimo braku formalnego obowiązku rejestracji pomieszczenia kuchennego zlokalizowanego w gmachu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach przy ul. Jagiellońskiej 25, zdecydowałam się na ten krok, kierując się troską o najwyższe standardy higieniczne oraz bezpieczeństwo sanitarno-epidemiologiczne podległych mi pracowników i uczestników spotkań. Decyzja ta została podjęta w porozumieniu z przedstawicielami Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Katowicach, co pozwoliło na zapewnienie zgodności z obowiązującymi normami i dobrymi praktykami w zakresie higieny.”

(akta kontroli tom II str. 528-566)

NIK zauważa, że Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Katowicach, przychylając się do wniosku Urzędu i wydając decyzję o zatwierdzeniu i wpisie do stosownego rejestru, uznał, że Urząd podlegał wymogom określonym w art. 63 ust. 1 ww. ustawy. Nie sposób także zgodzić się z wyjaśnieniami, iż posiłki były sporządzane wyłącznie na spotkania wewnętrzne organizowane przez komórki organizacyjne Urzędu, bowiem we wskazanych spotkaniach i innych imprezach, uczestniczyli przedstawiciele różnych organów administracji państwowej, jak również inne osoby (np. uczestnicy konkursów organizowanych przez Wojewodę). W związku z powyższym zasadne było przeprowadzenie kontroli warunków sanitarno-higienicznych w jakich przygotowywano podawane tam posiłki.

2.2 Wydatki budżetu środków europejskich

W ustawie budżetowej w części 85/24 – województwo śląskie zaplanowano wydatki BŚE w kwocie 41 756,0 tys. zł, z czego zrealizowano 23 827,0 tys. zł (57,1%). Wydatki te dotyczyły:

a) Programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego na lata 2021-2027 na współfinansowanie:

- dotacji na utworzenie lub funkcjonowanie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech w ramach projektu *pn. Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+* w ramach *Program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 Aktywny Maluch 2022-2029* – zaplanowano 41 107,0 tys. zł, a zrealizowano 23 363,7 tys. zł (56,8%), co było związane z rezygnacją części beneficjentów ostatecznych ze wsparcia lub odstąpieniem od zawarcia umów ze strony Wojewody¹²⁵, bądź przesunięciem zadań na 2025 r.¹²⁶;

¹²³ Protokół kontroli sanitarnej tematycznej nr 622.NS.BŻ.2025 z 5 marca 2025 r. dotyczący sprawdzenia warunków sanitarno-higienicznych do prowadzenia działalności.

¹²⁴ Sygn.: NS.BŻ.9027.3.140.2025.ET, wpis do rejestru pod numerem 17025/1209/2025.

¹²⁵ Z powodu opieszałości w przekazywaniu poprawnych dokumentów niezbędnych do zawarcia umowy lub braku odpowiedzi na wezwania wojewody o złożenie dokumentów.

¹²⁶ 19 podmiotów niepublicznych przesunęło realizację 23 zadań i wypłatę środków z 2024 r. na 2025 r.

- wynagrodzeń wraz z pochodnymi pracowników Urzędu zaangażowanych w realizację ww. projektu – zaplanowano 331,0 tys. zł, a zrealizowano 323,8 tys. zł (97,8%);
- wynagrodzeń wraz z pochodnymi pracowników Urzędu zaangażowanych w realizację projektu pn. *Profesjonalne wsparcie w zakresie wdrażania przepisów ustawy o ekonomii społecznej* – zaplanowano 150,0 tys. zł, a zrealizowano 139,5 tys. zł (93,0%), co wynikało m.in. z absencji pracowniczych i fluktuacji kadrowej;

b) Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 na sfinansowanie zakupu trzech samochodów terenowych dla funkcjonującej w strukturze Urzędu Państwowej Straży Rybackiej – nie podjęto działań w celu realizacji tego zadania i nie poniesiono zaplanowanych na ten cel wydatków w kwocie 168,0 tys. zł, co opisano poniżej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W 2024 r. wydatki BŚE w części 85/24 – województwo śląskie zmniejszyły się o 56,2% w porównaniu do roku poprzedniego (54 374,0 tys. zł), co było związane z zakończeniem realizacji projektów w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.

W planie finansowym Urzędu (dysponent III stopnia) na 2024 r. zaplanowano wydatki BŚE w kwocie 649,0 tys. zł, z czego zrealizowano 463,3 tys. zł¹²⁷ (71,3%). W porównaniu do roku poprzedniego wydatki BŚE Urzędu zwiększyły się o 37,4%, co było związane ze wzrostem wynagrodzeń pracowników Urzędu.

(akta kontroli tom I str.106, 116, tom III str. 213-214, 514-515, tom V str. 24-44, 422-423)

Badanie próby wydatków BŚE dysponenta III stopnia¹²⁸ w łącznej kwocie 152,8 tys. zł (33,0%) wykazało, że zostały one poniesione w okresie ich kwalifikowalności oraz do wysokości kwoty ujętej w planie finansowym. Należycie udokumentowane wydatki były niezbędne do realizacji projektu¹²⁹ i zostały poniesione zgodnie z zasadą oszczędności. Zlecenie płatności do Banku Gospodarstwa Krajowego sporządzono w odpowiednim czasie, ujmując właściwe kwoty i w rezultacie wydatki zostały poniesione terminowo.

(akta kontroli tom II str. 567-669)

W wyniku badania wydanych w grudniu 2024 r. czterech decyzji Wojewody o blokowaniu planowanych wydatków BŚE w łącznej kwocie 17 670,6 tys. zł (100,0% wydatków BŚE zablokowanych w części 85/24 – województwo śląskie), ustalono, że:

trzy decyzje w łącznej kwocie 17 652,9 tys. zł dotyczyły środków przeznaczonych na współfinansowanie dotacji na utworzenie lub funkcjonowanie miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat trzech w ramach projektu pn. *Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+*, a jedna decyzja w kwocie 17,7 tys. zł dotyczyła środków przeznaczonych na współfinansowanie wynagrodzeń wraz z pochodnymi dla

¹²⁷ §§ 4017, 4027, 4047, 4117, 4127, 4717.

¹²⁸ Celowo dobrano sześć operacji o największej wartości z konta 227 *Rozliczenie wydatków z budżetu środków europejskich*. Wydatki dotyczyły finansowania wynagrodzeń pracowników Urzędu zaangażowanych w realizację projektu pn. *Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+*.

¹²⁹ Na podstawie decyzji nr FERS.02.01-IP.06-0001/23 wydanej w dniu 20 czerwca 2023 r. o dofinansowanie Projektu niekonkurencyjnego nr FERS.02.01-IP.06-0001/23 pt. *Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+ w ramach Działania 02.01 Opieka nad dziećmi do lat 3 – program Maluch+ w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus*.

pracowników Urzędu zaangażowanych w realizację projektów pn. *Profesjonalne wsparcie w zakresie wdrażania przepisów ustawy o ekonomii społecznej* oraz pn. *Opieka nad dziećmi do lat 3 - program Maluch*;

- we wszystkich przypadkach blokowanie było skutkiem powzięcia informacji, iż wydatki na zadania będą niższe niż planowano;
- wszystkie decyzje zostały wydane bez zbędnej zwłoki (do 14 dni od powzięcia informacji, że dany wydatek nie będzie realizowany).

Stwierdzone
nieprawidłowości

(akta kontroli tom V str. 24-163)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że w planie wydatków BŚE, w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027 ujęto kwotę 168,0 tys. zł (rozdział 05003 § 6067) na zakup trzech samochodów na potrzeby funkcjonującej w strukturze Urzędu Państwowej Straży Rybackiej, lecz nie podjęto działań w celu dokonania zakupu z tych środków (planowane na ten cel wydatki nie zostały zablokowane). Z wyjaśnień Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Rybackiej wynikało, że na ten sam zakup zaplanowano wydatki także w ramach budżetu państwa (250,0 tys. zł w rozdziale 05003

§ 6060). Jak dalej wyjaśnił: „Zrezygnowałem ze składania wniosku o środki w ramach programu Unijnego, bo zostały przewidziane środki w ramach budżetu państwa 2024 r. Chciałem wymienić dwa samochody. W ramach budżetu państwa dostaliśmy 250 tys. zł, miało wystarczyć na dwa samochody SUV 4x4. Zakup miał nastąpić w ramach umowy COAR. Środki przewidziane w budżecie wystarczyły jednak na jeden samochód (...) Pierwszy wniosek o zakup dwóch samochodów SUV 4x4 (ze środków budżetu państwa) złożyłem 26 lutego 2024. (korekta 25 marca 2024 r.), wtedy zdecydowałem, że nie będę wnioskować o zakup samochodów (plan 168 tys. zł) z Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa na lata 2021-2027. Wniosku o blokadę środków nie złożyłem do Wydział Organizacyjno-Budżetowego, bo nie wiedziałem, że tak trzeba”.

(akta kontroli tom V str. 420-425)

Zdaniem NIK wskazywało to na nierzetelne planowanie wydatków BŚE na zakupy inwestycyjne.

OCENA CZĄSTKOWA

Zbadane wydatki (dotacje dla j.s.t. i wydatki dysponenta III stopnia) w łącznej kwocie 359 811,7 tys. zł zostały poniesione w 2024 r. z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych w ustawie o finansach publicznych. Odnośnie do pozostałych zbadanych wydatków w kwocie 55,6 tys. zł stwierdzono, że pomimo wadliwego wykonania prac, dokonano ich odbiorów bez uwag i nie obniżono wykonawcy wynagrodzenia, w sytuacji, gdy postanowienia umowy uprawniały Urząd do takiego obniżenia. Dwa z czterech objętych badaniem zamówień publicznych udzielono prawidłowo wybranym wykonawcom, a ich realizacja była zgodna z postanowieniami zawartych umów. Przedmiotem jednego z tych zamówień była m.in. dostawa produktów, z których przygotowywano posiłki na spotkania i uroczystości odbywające się w Urzędzie, pomimo braku wymaganego zatwierdzenia kuchni w budynku Urzędu do prowadzenia działalności w tym zakresie oraz braku wpisu do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W przypadku dwóch pozostałych zamówień stwierdzono nieprawidłowości polegające na tym, że: opisując przedmiot zamówienia

podano nieprawidłową liczbę grzejników podlegających konserwacji; wybrano ofertę wykonawcy, który nie wykazał spełniania warunków udziału w postępowaniu; zaakceptowano przedłożone umowy o podwykonawstwo oraz projekty tych umów, pomimo że wskazywały one na nieprzestrzeganie przez wykonawcę zakazu powierzenia całości zamówienia podwykonawcom; nie wezwano Marszałka do zwrotu dotacji pobranej w 2023 r. w nadmiernej wysokości, ani nie wydano stosownej decyzji; niezgodnie z art. 87 ust. 7 ustawy o dochodach j.s.t. obliczano średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa, wskutek czego zaniżono dotację na dofinansowanie zadań własnych powiatów w zakresie pokrycia kosztów utrzymania mieszkańców DPS na starych zasadach. Przy comiesięcznym naliczeniu średniej wojewódzkiej zaniżenie to mogło wynieść nawet 16 806,6 tys. zł. Zgodnie z przeznaczeniem wykorzystano środki przyznane z objętych badaniem pięciu rezerw celowych, przy czym w jednym przypadku, w sytuacji stwierdzenia nadmiaru środków nie podjęto działań w celu skorygowania decyzji Ministra Finansów przyznającej środki. Dwie z sześciu zbadanych decyzji o blokowaniu planowanych wydatków wydano ze zwłoką. Stosownie do art. 175 ust. 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, Wojewoda sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem wydatków w części 85/24 – województwo śląskie. Sprawowany nadzór nie zapobiegł jednak wystąpieniu ww. nieprawidłowości.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

3. Sprawozdawczość

Badaniem objęto roczne łączne sprawozdania dysponenta części 85/24 – województwo śląskie oraz jednostkowe sprawozdania dysponenta Urzędu (dysponenta III stopnia) za 2024 r.:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy WPR)¹³⁰;
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1);

jak również kwartalne sprawozdania za IV kwartał 2024 r.:

- o zatrudnieniu i wynagrodzeniach (Rb-70);

¹³⁰ Dysponent III stopnia nie sporządził sprawozdania, z uwagi na to, że nie planował i nie realizował wydatków, które należało wykazać w tym sprawozdaniu.

- o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym oraz terminowo¹³¹ przekazane do odbiorców. Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek).

Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych Urzędu (dysponenta III stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. W ewidencji tej, a w konsekwencji również w sprawozdaniach Rb-28 (jednostkowym i łącznym), ujęto jednak w niewłaściwym paragrafie klasyfikacji budżetowej zadanie pn. *Przebudowa wewnętrznego zabytkowego dźwigu osobowego nr 5 w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach*, co przedstawiono poniżej w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W pozostałym zakresie objęte badaniem sprawozdania sporządzono prawidłowo pod względem merytorycznym. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań.

Stwierdzone
nieprawidłowości

(akta kontroli tom II str. 670-689, tom III str. 1-654)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość polegającą na tym, że zadanie pn. *Przebudowa wewnętrznego zabytkowego dźwigu osobowego nr 5 w budynku Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego przy ul. Jagiellońskiej 25 w Katowicach*, na realizację którego w 2024 r. wydatkowano 814,9 tys. zł¹³² (0,31% wydatków dysponenta III stopnia i 0,02% wydatków dysponenta części), zaplanowano i ujmowano w ewidencji księgowej, a w konsekwencji również w sprawozdaniach Rb-28 za 2024 r. (jednostkowym i łącznym), w § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych*, podczas gdy zadanie to obejmowało prace w budynku wpisanym do rejestru zabytków¹³³ dotyczące zabytkowej windy paciorkowej¹³⁴ i zgodnie z załącznikiem nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych¹³⁵, winno być sklasyfikowane w § 6580 *Wydatki inwestycyjne dotyczące obiektów zabytkowych będących w użytkowaniu jednostek budżetowych*.

(akta kontroli tom II str. 19-155, tom III str. 138-149, 406-444)

Główna Księgowa Budżetu Urzędu wyjaśniła: „(...) ulepszenie zmierzało do zmodernizowania i przebudowy środka trwałego, nie było rozbudową i nie było rekonstrukcją wskazywaną właśnie w odniesieniu do zabytkowych obiektów w rozumieniu przepisów art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, co Komitet Standardów Rachunkowości wskazał w KSR nr 11 pkt 7.15 9 (...)”. Ponadto wyjaśniła, że „(...) Wygląd dźwigu przed rozpoczęciem jego

¹³¹ W terminach określonych:

- w załączniku nr 39 i 40 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz.U. z 2024 r. poz. 454, ze zm.);

- w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz.U. z 2021 r. poz. 1731);

- w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 652).

¹³² Na podstawie faktury VAT nr: FV 2024/11/58 z 30 listopada 2024 r. na kwotę 156,6 tys. zł oraz FV 2024/12/77 z 29 grudnia 2024 r. na kwotę 658,3 tys. zł.

¹³³ Decyzją z dnia 19 sierpnia 1978 r. pod numerem A/285/09.

¹³⁴ Zgodnie z umową nr BAI.273.28.2024 z 28 czerwca 2024 r. (CRU nr 2024/06/11).

¹³⁵ Dz.U. z 2022 r. poz. 513, ze zm.

obecnej modernizacji nie był historyczny, bo dźwig został przebudowany na początku lat 80-tych XX wieku i elementy drewniane zostały zastąpione płytą wiórową laminowaną. Program nie zakładał odnowienia tych płyt ani ich wymiany na takie same, a celem modernizacji było wykonanie całkowicie nowych klatek z drewna naturalnego nawiązujących do historycznego wyglądu windy. (...) Jego wygląd obecny, oprócz potwierdzenia wynikającego z rozkładu poniesionych nakładów, sprawia, że mamy do czynienia z finalnym efektem w postaci ulepszenia i zwiększenia wartości środka trwałego (...).” Dodała, że prace związane z ulepszeniem środka trwałego w specyficznej formie, tj. rekonstrukcji, nie były przedmiotem prac w budynku, dlatego wydatki związane z modernizacją windy sklasyfikowano w § 6050.

(akta kontroli tom II str. 201-223)

NIK zwraca uwagę, że w związku z realizacją zadania Urząd uzyskał pozwolenie Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie prac budowlanych i konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków¹³⁶. Prace były prowadzone m.in. w oparciu o dokument pn. *Program prac konserwatorskich dla windy paciorkowej w Gmachu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach*, opracowany przez konserwatora dzieł sztuki, w ramach którego przewidziano konserwację i rekonstrukcję elementów drewnianych dźwigu okrężnego – Paternoster z remontem i naprawą konstrukcji metalowej wraz z napędem i szybem windy. Jak podano na stronie internetowej Urzędu (data publikacji 2 kwietnia 2025 r.): „Po zakończonym remoncie ponownie uruchomiono zabytkową windę paciorkową – unikat w skali kraju, który znajduje się w gmachu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach. Dzięki renowacji przywrócono jej wygląd z 1929 roku...”. W związku z powyższym, zdaniem NIK, operacje dotyczące tego zadania winny być sklasyfikowane w § 6580.

(akta kontroli tom II str. 156-200)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie sporządzone przez kontrolowaną jednostkę sprawozdania budżetowe i w zakresie operacji finansowych.

Dochowano terminów na przekazanie do odbiorców objętych badaniem sprawozdań. Prawdłowo sporządzono siedem z ośmiu sprawozdań jednostkowych Urzędu oraz osiem z dziewięciu sprawozdań łącznych. W ewidencji księgowej, a w konsekwencji również w sprawozdaniach Rb-28 za 2024 r. (jednostkowym i łącznym), w niewłaściwym paragrafie klasyfikacji budżetowej ujęto jednak zadanie inwestycyjne, na realizację którego w 2024 r. wydatkowano 814,9 tys. zł (0,31% wydatków dysponenta III stopnia i 0,02% wydatków dysponenta części).

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następujące uwagi:

¹³⁶ Sygn. K-NR.5142.1126.2022.RRW z 27 lipca 2022 r. wydane na wniosek Urzędu z 19 lipca 2022 r. o wydanie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Uwagi

1. Po powzięciu informacji o zaistnieniu przesłanek określonych w art. 177 ust. 1 ustawy o finansach publicznych, należy niezwłocznie wydać decyzję o blokowaniu planowanych wydatków.
2. W sytuacji stwierdzenia nadmiaru posiadanych środków pochodzących z rezerw celowych, konieczne jest podjęcie działań w celu skorygowania decyzji przyznających te środki przez Ministra Finansów.
3. Przygotowując podstępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane należy zapewnić, aby w opisie przedmiotu zamówienia były podane prawidłowe dane liczbowe dotyczące urządzeń / obiektów, które mają być objęte tymi robotami.
4. Na etapie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego konieczna jest rzetelna weryfikacja spełniania przez wykonawców warunków udziału w postępowaniu. Jeśli wykonawca polega w tym względzie na zdolnościach innego podmiotu, należy zapewnić, aby podał zakres robót jaki powierzy do realizacji temu podmiotowi (odnotowując tę informację w protokole postępowania) i zweryfikować czy są to roboty, których wskazane zdolności dotyczą.
5. Konieczna jest rzetelna weryfikacja projektów umów / umów o podwykonawstwo w celu zapobiegania (poprzez zgłoszenie odpowiednio zastrzeżeń / sprzeciwu) wystąpienia przypadków łamania przez wykonawcę zakazu powierzenia całości zamówienia podwykonawcy lub podwykonawcom.
6. Należy podjąć działania zapewniające przeprowadzanie rzetelnych odbiorów robót budowlanych z odnotowaniem w protokołach stwierdzonych wad, a w razie braku możliwości ich usunięcia – skorzystanie z uprawnienia określonego w umowie do obniżenia wynagrodzenia.
7. Należy podjąć działania w celu zapewnienia rzetelnego planowania wydatków majątkowych Urzędu w ramach BŚE.
8. Konieczne jest podjęcie działań zapewniających zastosowanie prawidłowego paragrafu klasyfikacji budżetowej dla planowanych zadań obejmujących roboty budowlane w budynku Urzędu wpisanym do rejestru zabytków.

Wnioski

NIK wnosi o obliczanie miesięcznych kwot dotacji dla powiatów na prowadzenie DPS, w których przebywają mieszkańcy na starych zasadach, z zastosowaniem średniej miesięcznej kwoty dotacji dla województwa w sposób zgodny z art. 53 ust. 7 nowej ustawy o dochodach j.s.t.

Z uwagi na wydanie przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Katowicach decyzji o zatwierdzeniu kuchni w budynku Urzędu oraz o wpisie do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków dotyczących stwierdzonej w tym zakresie nieprawidłowości.

W związku z obowiązującą od dnia 1 stycznia 2025 r. zmianą legislacyjną, doprecyzowującą treść art. 15i ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry, Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania wniosków lub uwag pokontrolnych dotyczących braku działań w celu uzyskania zwrotu pobranej w 2023 r. w nadmiernej wysokości części dotacji na sfinansowanie stażu podyplomowego lekarzy i lekarzy dentystrów.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w formie dokumentu elektronicznego.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie¹³⁷ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag i
wykonania wnioskó

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 14 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, 14 kwietnia 2025 r.

Kontrolerzy:

Karolina Cichy

Doradca ekonomiczny

/-/

Marta Florczykiewicz-Cymara

Doradca ekonomiczny

/-/

Katarzyna Miszczak

Główny specjalista kontroli

państwowej

/-/

Joanna Adamczyk

Starszy inspektor kontroli

państwowej

/-/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał

Marcin Wesoły
p.o. Dyrektor
Delegatury NIK
w Katowicach

¹³⁷ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres mailowy.